

BESZÁMOLÓ

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1975. első félévi tevékenységéről

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest

B E S Z Á M O L Ó

a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1975. első félévi tevékenységéről

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Budapest

TARTALOM

	Oldal
TÁRSULATI ÉLET	5
Titkári ülés (1975. jan. 15.)	5
Dokumentációs Szakosztály... (1975. jan. 27.)	5
Elnökségi ülés (1975. jan. 28.)	5
Választmányi ülés (1975. febr. 11.)	6
Szakbizottság vezetői ülés (1975. febr. 14.)	6
Dokumentációs szakosztály (1975. febr. 17.) (H. Gy. -K. L.)	6
SZAKOSZTÁLYOK ÉS SZAKBIZOTTSÁGOK 1974. ÉVI JELENTÉSE	7
Kordos L.: Jelentés a Dokumentációs Szakosztály 1974. évi munkájáról	7
Barátosi J.: Jelentés az MKBT Oktatási Bizottsága 1974. évi munkájáról	9
Dr. Jánossy D.: Jelentés az Óslénytani Szakbizottság 1974. évi munkájáról	11
Dr. Leél-Óssy S.: Jelentés az MKBT Karsztmorfológiai Szakbizottságának 1974. évi munkájáról	12
Barátosi K.: Jelentés a MKBT Vár-barlang Bizottságának 1974. évi munkájáról	13
Dr. Kósa A.: Észrevétel az 1974. évi munkajelentésekről	14
CSOPORTOK 1974. ÉVI JELENTÉSE	
Németh I.: BSE. Természetjáró Szakosztály Barlangkutató Csoport 1974. évi jelentése	16
Madaras I-né: Beszámoló jelentés a dorogi "József Attila" Művelődési központ "Kadic Ottokár" barlangkutató szakkörének 1974. évi tevékenységéről	18
Horváth J.: A Ferencvárosi Természetbarát Sportkör Barlangkutató szakosztályának 1974. évi jelentése	23
Lendvay Á.: Jelentés a X. ker. Természetbarát Sportkör "Fényes Elek" barlangkutató szakosztályának 1974. évben végzett munkájáról	27
Beszámoló a GATE Barlangkutató csoport 1974. évi munkájáról	31
Varga Cs.: Jelentés a Hajnóczy József Barlangkutató Csoport 1974. évi munkájáról	33

	Oldal
Rónaki L.: A Mecseki Karsztkutató csoport 1974. évi munkája	37
Beszámoló jelentés a pécsi Dr. Szabó Pál Zoltán barlangkutató csoport 1974. évi tevékenységéről	39
Lengyel J.: Spartacus TE "LÓCZY LAJOS" barlangkutató csoport 1974. évi beszámoló jelentése	45
Müller P. -Gádos M.: Jelentés a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport 1974. évi tevékenységéről	51
Mészáros K.: A "Herman: Ottó" Karszt- és Barlangkutató Csoport 1974. évi jelentése	57
Balás A. : Jelentés a debreceni KLTE Tóthfalusi Kollégium Barlangkutató Csoportjának 1974. évi munkájáról	76
Beszámoló az MKBT Szegedi Egyetemi Csoport 1973. II. félévi és 1974. I. félévi munkájáról	80
Scholtz F. : A VÖRÖS METEOR T.E. Diogenes barlangkutató csoportjának beszámolója az 1974. évben végzett munkájáról	82
Tihanyi P.: A VMTE FOTON Barlangkutató Csoport 1974. évi beszámolója	85
Taródi P. : Jelentés a Vörös Meteor T.E. Barlangkutató Szakosztály Központi Csoportja 1974. évi munkájáról	87
Horváth Gy.: A Vörös Meteor T.E. "Nautilus" Barlangkutató-Könnyűbuvár csoport 1974. évi jelentése	88
Csernavölgyi L.: Jelentés a KPVDSZ VMTE Barlangkutató szakosztály "Tektonik" csoportjának 1974. évi munkájáról	90
 TANULMÁNY	
Dr. Kordos L.: A kerti pele (<i>Eliomys quercinus</i>) első magyarországi előfordulása a Nagyoldali-zsombolyból	92
 KÖNYVISMERTETÉS	
A Magyar Hidrológiai Társaság Pécsi Csoportjának Jubileumi Évkönyve	93
A miskolci NME barlangkutatóinak tudományos működése az 1966-1974-es évek alatt (Lénárt L.)	96

TÁRSULATI ÉLET

1975. január 15-én megtartott titkári ülés feladata volt, hogy előkészítse a január 18-i elnöki ülést, a február 11-i választmányi ülést, valamint a márciusi közgyűlést.

A Társulat Dokumentációs Szakosztályának bibliográfiai és kataszteri munkabizottsága január 27-én ülést tartott. Előzetes meghívók alapján megjelentek 16-án.

Dr Bertalan Károly ismertette a bibliográfia következő feladatait, amelyek :

- 1946 - 1955 közötti barlangtani irodalom bibliográfiájának elkészítése.
- Kurrens (1972-1974) szak-bibliográfia elkészítése.

Az új tagok jelentkezésével Plikál Katalin vállalta két alkalommal tanfolyam vezetését.

Kordos László a kataszteri munka következő fázisainak ismertetése után a már részletesen kutatott kataszteri egységek feldolgozására munkacsoportok alakulását javasolta. Így a közeljövőben összeállításra kerül a Pilis csoport (Lorberer Á., Foton cs.), Tata és Tatabánya környéke (Fényes Elek cs.), Vértes (Horváth J. és a székesfehérvári cs.), valamint a Létrástető (Lénárt L.) csoportok.

Az eddig kétféle nem kutatott területek feldolgozására javasolta a Szakosztály, hogy az MKBT tűzzön ki nagyobb összegű jutalomban részesülő pályázatot.

Az 1975. január 28-i Elnökségi ülésen megválasztották a Baradla 150 konferencia szervezőbizottságát. A Társulat Nemzetközi Ügyrendtervezetével kapcsolatban határozat született, hogy az elnökség tagjai felülvizsgálják és észrevételeiket a titkárságnak megküldik. Ezután az elnökség meghatározta a választmányi ülés és a közgyűlés idejét, valamint azok napirendjét. Az elnökség elfogadta az 1975. évi munkatervet és úgy döntött, hogy a végleges költségvetést ennek alapján kell össze-

állítani. Barátosi József előterjesztése alapján határozat született a Vár-barlang felszabadulásával kapcsolatban rendezendő ünnepség programjáról. A főtitkár bejelentése alapján, az elnökség ideiglenesen saját kérésére - elfoglaltságára való hivatkozással - felmentette Sándor Györgyöt tisztsége alól és helyébe erre az időszakra Házi Zoltánt kérte fel, hogy a gazdasági titkár feladatát lássa el.

Az 1975. február 11-i Választmányi ülés meghallgatta és elfogadta a főtitkári beszámolót, amely az 1974. évi munkáról és zárszámadásról szólt. Ugyanakkor elfogadta a választmány az 1975. évi munkatervet és költségvetést. Döntött a Tiszteleti tag választás és az emlékérmek kiadásáról.

1975. február 14-én Szakbizottság vezetői ülés volt, amelyen a szakosztályok és szakbizottságok munkájának hatékonysága érdekében megbeszélték az egyes szakterületek, valamint a Társulat szakmai irányvonalának fejlesztési kérdéseit.

A Dokumentációs Szakosztály bibliográfiai munkatűlést tartott 1975. február 17-én. Dr. Bertalan Károly megnyitója után Plihál Katalin előadást tartott a bibliográfiai címleírás szabályairól. Ezt követően a leggyakoribb címleírási módokat, valamint a barlangtani bibliográfia elvi kérdéseit beszéltek meg.

H. Gy. - K. L.

JELENTÉSEK, BESZÁMOLÓK

SZAKOSZTÁLYI ÉS SZAKBIZOTTSÁGI JELENTÉSEK

Jelentés a Dokumentációs Szakosztály 1974. évi munkájáról

A Dokumentációs Szakosztályban 1974-ben négy munkabizottság tömörült : a bibliográfiai, kartográfiai, fotografiai és kataszteri. Ezek szerint a Szakosztály a következő feladatokat látja el, ill. dokumentációs gyűjteményeket kezel : szakbibliográfia készítése, sajtófigyelő rendezése, barlangtérkép gyűjtemény, dia- és fényképgyűjtemény, szpeleográfiai terepnaplók gyűjteménye, évi jelentések gyűjteménye.

Az 1974. évben elért eredmények :

- Bibliográfia : elkészült az 1930-1945 bibliográfiájának név- és barlangmutatója.
- Kartográfia : 1974. végén a Társulat barlangtérkép gyűjteménye 394 térképlapból áll. Ez mintegy 200 db barlang térképét tartalmazza. A Barlangnapon barlangtérképezési verseny került lebonyolításra.
- Fotográfia : A dia- és fényképgyűjtemény néhány darabból áll, nagyrészt rendezetlen.
- Kataszter : 1974-ben 7 szpeleográfiai terepnapló érkezett be. Az 1973. év kutatási jelentései közül 29 db van a Szakosztály kezelésében. Elkészült és lektorálásra került a barlangkataszter vezérlapja. A szpeleográfiai terepjelentés üres példányai elfogytak, így új módosított nyomtatványokat szükséges készíteni.

A Szakosztály munkájának fellendítése érdekében 1974. október 14-én jelentke -
zési lapot adtunk ki a Társulat minden tagjának. A régi tagokkal és az új jelent-
kezőkkel együtt a Szakosztály 50 tagját tartjuk számon. 1974. december 2-án
mindegyik munkabizottság részére munkamegbeszélést tartottunk, ahol rögzítet-
tük az elkövetkezendő munkák irányvonalát, személyi és tárgyi feltételeit.

Kordos László

Jelentés az MKBT Oktatási Bizottsága 1974. évi munkájáról

Az MKBT az Oktatási Bizottságot az MTESZ felkérésére hívta életre 1974-ben. Az MTESZ tagegyesületeinek, alapszabálya szerint oktatási bizottságot is szerveznünk kell, hogy az országos érdekű oktatási reformok és más idevágó szervezéseknek megfelelhessen, eleget tudjon tenni. A megtartott viták eredményeit, mint javaslatot, tovább juttatja az MTESZ az illetékes minisztériumnak, vagy más felsőbb szervnek.

Társulatunk az Oktatási Bizottságot elsősorban az MTESZ céljainak segítésére hívta életre, de bizonyára annak reményében is, hogy társulatunkon belül az egyes kutatócsoportoknak kérésére, egységes alap tanfolyamokat és az eltérő feladatoknak megfelelően speciális tanfolyamot is szervezzen.

A bizottságunk tagjai : az MKBT Oktatási Bizottság elnöke Barátosi József tanár (aki 1958-ban is a megalakult Okt. Biz. vezetője volt). Az Okt. Biz. titkára Dr. Leél -Össy Sándor. Az MTESZ Központi Oktatási Bizottsága felé az elnök, illetve a titkár képviselik társulatunkat a KOB személyre szóló meghívásai szerint.

Az Oktatási Bizottság tagjai :

Dr. Láng Sándor, Dr. Dénes György, Dr. Gráf Andrásné, ifj. Barátosi József és Barátosi Kálmán.

1974-ben Társulatunkon belül a barlangi mentőtanfolyam megszervezésében és annak megtartásában vettünk részt. (Dr. Dénes György volt ennek fő szervezője).

1974-ben, megalakulásunk óta, az MTESZ - KOB rendezvényein, vitáin és ankétjain vettünk részt, megtartva - felkérés szerint - az Oktatási Bizottságunktól kért vitaüléseket is, amelynek eredményeit a KOB, illetve közvetlenül a különböző egyetemi tanszékek részére írásban továbbítottunk.

1974-ben az Okt. Biz. három alkalommal ülésezett. Két írásos anyagot készített el és továbbított. Részt vett a bizottságból névszerint meghívott személyekkel 5 MTESZ vitaülésen, illetve ankéton, ahol szóban is részt vett a vitában.

Elkészítettük 1975. évre munkatervünket, amely szerint társulatunkon belül szükséges és igényelt tanfolyamok megszervezésére.

Barátosi József

Jelentés az Őslénytani Szakbizottság 1974. évi munkájáról

1.) Szakülés : az év folyamán Kordos László számolt be november 18-án néhány esztramosi barlang ősmaradványairól. Kb. 15 résztvevő volt jelen.

2.) Leletmentés - ásatás : a budapesti Ganz-Mávag Barlangkutatócsoport bejelentésére először február 24-én dr. Jánossy Dénes szállt ki a Répáshuta melletti Ballavölgyi Poroslyukhoz, anyagminták gyűjtésére. Tekintettel ennek eredményességére augusztus 12-től 18-ig a barlangkutató csoporttal együttműködve ásatást végeztünk a lelőhelyen, Szloboda Ferenc vezetésével, dr. Jánossy Dénes szakmai irányításával, mely gazdag, - utolsó interglaciálisból származó csontlelet-együttest szolgáltatott. A lelőhely további kutatásra érdemes.

Az Esztramos 7-es lelőhelyen unikum-jellegű ősmédeve-leletek kerültek elő (Ursus ruscinensis) a lelőhelyek áprilisi ellenőrzése során.

3.) Az 1974. év folyamán a következő őslénytani-faunatorténeti vonatkozású, barlangokkal kapcsolatos publikációk jelentek meg :

Jánossy, D. : The Boundary of the Plio-Pleistocene based on the Microvertebrates in North Hungary (Osztramos Locality 7). -Vertebrata Hungarica. XIV. 1973. pp. 101-112.

Kordos L. : A Csapás-tetői-barlang gerinces maradványai. - A Miskolci Herman Ottó Múzeum közelményei. 12. pp. 52-57.

Kordos L. : Adatok az Esztramos barlangjainak ismeretéhez. -Karszt- és Barlang. 1973. I-II. pp. 7-12.

Dr. Jánossy Dénes

Jelentés az MKBT Karsztmorfológiai Szakbizottságának 1974. évi
munkájáról

I. Az 1974. évre tervezett munkálatainkból csak a kutatói munkatervet tudtuk - részben - megvalósítani :

1.) Az Ürömi - viznyelőbarlangban és

2.) A Naszály - viznyelőbarlangban

végeztünk reambulációs karsztmorfológiai vizsgálatokat. Ezeket a kutatásokat az 1975. évben is folytatni fogjuk. (L. sz. 1975. évi munkatervünket !)

II. Az elméleti munkatervet - a szakbizottság vezetőjének másirányu, nagyarányu hivatalos és tudományos elfoglaltsága miatt - sajnos nem tudtuk megvalósítani, és azt teljes egészében az 1975. évre halasztottuk. (L. az 1975. évi munkatervünket !)

Dr. Leél-Őssy Sándor

Jelentés a MKBT Vár-barlang Bizottságának 1974. évi munkájáról

A Vár-barlang Bizottság munkáját 1974-ben is a Vár-barlang idegenforgalmának bonyolítása jelentette. A forgalom alakulása az elmúlt évekéhez hasonló volt.

Részletezve :

I.	2169	VII.	1618
II.	2034	VIII.	1559
III.	2006	IX.	1586
IV.	1677	X.	1031
V.	1140	XI.	1400
VI.	1369	XII.	1501

Összesen 19.090 rendes fizető vendég volt a Vár-barlangban.

Az Express irodával kötött megállapodás értelmében 406 fő jött külön utalvány-nyal. Rendkívüli vezetés volt még a Ganz Mávag "Élet és Tudomány olvasók baráti köre" 50 fős (VI. 27.) és az Eszperantó Szövetség 100 fős (XII. 30.) csoportja részére.

A barlang vizes voltából fakadóan a villanyhálózat állandó karbantartásra szorul. A Várban lévő építkezésekből több helyen be lehet hatolni a barlangba. Illeték-ten behatolók a szalmacseppkövekhez felszerelt reflektort az egyik vasárnap (XI. 24.) ellopták. Máskor (V. 12.) a járat elejétől a labirintusig a villanyvilági- tást teljesen szétrombolták. Az esetből rendőrségi ügy lett, de eredménytelenül záródott. Ezeket a bejáratokat ismét be fogjuk záratni.

A Társulat Vezetősége részéről 1974-ben ellenőrzésként dr. Böcker Tivadar, dr. Kessler Hubert, dr. Dénes György és dr. Kósa Attila kereste fel a barlangot. A Bizottság munkájában 6 felnőtt, 9 végzett Geológiai Szakközépiskolás és 10 je- lenlegi diák tagtárs vesz részt.

Barátosi Kálmán

Észrevétel az 1974. évi munkajelentésekről

28 tagcsoportunk közül határidőig jelentését 14 küldte be, vagyis mindössze a csoportok fele vette komolyan a felszólítást.

A jelentéseket az alábbiakban jellemzem :

Forma : A jelentések formai megjelenése nem tükrözi az éves jelentés mivoltának "ünnepi" mivoltát. A gépelési kuszaságoktól eltekintve kifogásolom, hogy több csoport második illetve szinte olvashatatlan "sokadik" példányt küldött be. Sajnos még kézzel írott jelentés is volt. Sok jelentés aláíratlan.

Terjedelem : Nem alapvetően jellemző, de egy intenzíven működő csoport jelentése aligha fér el egy oldalon, ilyen pedig sok van.

Tartalom : A jelentések rendkívül sokféleképpen fogják fel a tartalmi követelményeket. Általános, hogy nem tudományos eredményeket ismertetnek, hanem ki - rándulások lefolyását, technikai problémákat. Viszonylag kevés helyen van egyáltalán utalás arra, hogy valamiféle alap dokumentáció készült volna, vagy azt valamilyen fórumon ismertetni kívánnák.

Fenti szempontok alapján és az éves programokkal összevetve az alábbi jelentések helyezését javaslom :

1.) Herman Ottó Karszt-s Barlangkutató Csoport

Miskolc

5.000. - Ft

A jelentés, bár sajnos nem tartalmaz illusztrációt, igen részletesen ismerteti a csoport munkáját, annak igyekezetét kiválóan illusztrálja. Elolvasva betekintést nyerhetünk a csoport életébe, láthatjuk erőnyeiket, hibáikat, s így könnyen nyújtható segítség.

2.) Dr. Szabó Pál Zoltán barlangkutató csoport

Pécs

4.000. - Ft.

A csoportértekezletet különösebben nem ismerteti, ez előnye. A kutatási eredményeket vázlatosan leírja, megemlíti néhány következtetést is.

3.) Papp Ferenc Barlangkutató Csoport

Budapest

3.000. - Ft

A jelentés kimerítő bőséggel regisztrálja az elmúlt év eseményeit. Tudományos eredményekről sajnos nem számol be, pedig ilyenek bizonyára vannak.

A többi beérkezett jelentésről sajnos véleményt mondani csak a negatívumok felsorolásával lehetne. A jelentések és az a tény, hogy csak a csoportok fele küldte be, egyértelműen bizonytalankodásról árulkodik. A csoportok felkészületlenek arra, hogy komoly formában elkészítsék jelentésüket és azok tartalma alapján látható, hogy az alapidokumentáció készítésében is bajok vannak. Feltétlen és igen **sürgős** feladat az alapidokumentáció készítésére vonatkozó előadások beindítása Budapesten és vidéken is. Ki kell továbbá dolgozni egy olyan utmutatót, melynek alapján egységes szemléletben készülhetnek el a jelentések és tartalmuk valóban használható lesz.

Dr. Kósa Attila

CSOPORTOK 1974. ÉVI JELENTÉSEI

BSE. Természetjáró Szakosztály Barlangkutató Csoport

1974. évi jelentése

Ez az év nem sikerült úgy, ahogy azt szeretttük volna, 2778 órát dolgoztunk fel-táráson, de sajnos siker nélkül. Bejutás nem történt. Ez kicsit demoralizálta a csoport szellemét.

Létszámunk erősen ingadozott.

Sok régi tag (11 fő) katonai szolgálata, munkája, vagy magánélete miatt a prog-ramok zömén nem tud a régi aktivitással résztvenni.

Igaz, létszámunk bővült. Az új tagok viszont kevés ismerettel rendelkeznek.

Tudásszintünket közel azonos erős szintre kell hozni a régi kutatókéval, hogy eredményeket érhesünk el. Ezért a jövőben előtérbe helyezzük az élményt adó programokat, melyek megfelelően motiválják a tagság közösséghez való tartozá-sát. Ez okból minden tura érdekes lesz és erős fizikai igénybevételt fog jelen -teni. Minél több barlangot fogunk felkeresni, és sziklamászási gyakorlatokat is tervezünk.

- 1.) **Megkezdett munkáinkat szeretnénk folytatni és befejezni, a Bátori barlangban,**
- 2.) az Áfonya barlangban,
- 3.) a Remetehegyi-fennsík 423 m-es magassági pontja közelében megbontott beszakadásban,
- 4.) a Rókahegyi aknabarlangban,
- 5.) és egy egyenlőre még névtelen Bükki viznyelőben.

3368

Felszíni és barlangi, oktató és edzőturáink főleg a Pilisre koncentrálnak. Tervezünk még bányalátogatást Gyöngyösorsziba, Tatabányára és Zemplénbe. Tervbe vettük a Bükk és az Észak-Borsodi-karszt érdekesebb barlangjainak meglátogatását. Ezekhez a programokhoz előzetesen egy előadássorozatot indítunk, melyet kiegészítünk biztonságtechnikai, geológiai, biológiai témákkal. Szeretnénk elérni, hogy mind több tagunk legyen az MKBT aktív tagja. Fontos feladatunknak tartjuk a jövő barlangász-nemzedék összefogását, nevelését, ezért minden meg is teszünk. - Jó szerencsét ! -

Németh Imre
csoportvezető

BESZÁMOLÓ JELENTÉS

a dorogi "József Attila" Művelődési Központ "Kadic Ottokár" barlang-
kutató szakkörének 1974. évi tevékenységéről

Az 1974. év folyamán a fő feladatot a Strázsa-barlang további feltárása jelentette. A feltáró munka újabb felfedezést nem hozott, mivel ebben az évben is, mint az előzőben, a barlangjainkat lezáró vasajtók javítása, a barlangok megvédése - szinte már évről-évre adta évközben a rendkívüli és - sokszor igen nehéz - feladatot.

Az előző években végzett, fokozatosan tökéletesített barlang lezárási munkáink ellenére úgy látszik, még mindig adódik olyan esemény, amelyre nem készültünk fel. Így ez év kezdetén, február 3-án a Sátorkőpusztai barlang vasajtóján 9 golyóverte lyukat találtunk a belül lévő biztonsági retesz tájékán. A 10 mm-es vasajton áthatoló géppisztoly-lövedékek szétroncsolták a biztonsági zárat és emiatt a zárat - és így az ajtót - mi sem tudtuk kinyitni.

Több heti, több vasárnapi munkával végre sikerült a biztonsági zár reteszét eltávolítani és az ajtót kinyitni, majd új retesz-zár felszerelésével azt újra biztonságosan bezárni. További ésszerűsítéseket (erősítő lemez, új retesz - biztosító) igyekeztünk a későbbiekben a munkát befejezni.

Eközben május 26-án a Strázsa-barlang ajtaján a Sátorkőihez hasonló sérüléseket találtunk, aminek eredményeképpen itt is ajtójavításra kényszerültünk, ami szintén több heti munkát adott: kinyitása, javítása, golyóbiztos vaslemez felhegesztése vált itt is szükségessé. A munkát azonban még elvégezni nem tudtuk, mivel június 30-án az ajtó mellett huzott betonfalakon találtunk rongálásokat. A Strázsa-barlangnál át is bontották, a Sátorkői-barlangnál csak megkísérelték átszakítani a vastag betonozást. Ideiglenes megoldásként eltorlaszoltuk a barlang bejáratát.

Megkerestük a városi rendőrkapitányság útján az esztergomtábori szovjet alakulatok parancsnokságát, akikkel megállapodtunk a helyreállítás módjában és idejében.

Ennek megfelelően július 23-tól kezdődően - 6 napon át - augusztus 24-ig elvégezték a kibontott falazat újraépítését, vastagítását, erősítését mindkét barlangnál, majd a vasajtók erősítésére a lemezek, reteszek felhegesztését és két db kétnyelvű figyelmeztető tábla elhelyezését mindkét barlang bejárata előtt.

Mivel a vasajtók hegesztése nem volt teljesen megfelelő, később azokat be kellett szállíttatni Dorogra, ahol végül is teljes felújításuk készült el.

A sok javítás, átalakítás, cementezés, festés őszig tartott, addigra sikerült elérni, hogy a kutatási területünkön fekvő, európai hírű kezelésünkben lévő természeti értékeinket jelentő barlangok tájékán végre rend és biztonságos védelem segítse munkánkat. Természetes azonban, hogy állandó gond számunkra, meddig tudjuk megőrizni ezt a területet s biztosítani munkánk zavartalan folytatását. Szeretnénk végre olyan helyzetbe kerülni, hogy tervszerű, nyugodt tevékenységgel végezhessük el betervezett munkálatainkat. Szeretnénk újra olyan eredményeket felmutatni a feltáró munkában is, amely méltó csoportunk eddigi tevékenységéhez. Szeretnénk a megőrzés és bemutatás mellett jelentős feltáró tevékenységet is felmutatni.

Az év folyamán a számos akadály ellenére sikerült az alábbi feladatokat is elvégeznünk :

1. A Sátorkőpusztai barlangban a barlangjáratok és lépcsők időszakos tisztítása minden évben elvégzett feladataink közé tartozik. Célja, hogy a barlang biztonságos bemutatását segítse az idegenforgalmi látogatókat elősegítse.

A nagyterem megtekintéséhez elengedhetetlen átrendezés, talajjegyvetés több heti munkával készült el.

Az év vége felé megkezdtek a legalsó nagyteremben korábban mélyített kutató-
árok, akna kitisztítását, amit 3 vasárnapon 28 fővel 152 órai munkával végeztünk eddig.

Ezen kívül ebben a barlangban az egyéb feladatokra 16 napon 88 fővel 430 órai munkát fordítottunk.

2. Strázsa-barlangban a feltárási munka során az év elején a kutatóakna összeszűkült végén robbanás céljából kézfurással robbantólyukak furását kezdtük meg. Mivel ez lassan halad, s közben a fentebb említett nehézségekkel is meg kellett küzdenünk, a szükséges számú furólyukból csak 4 db-ot készítettünk el. Később az ideiglenesen az ajtóra borított mintegy 20 köbméter törmelék eltávolítását, s egyben a járatszáj további bővítését végeztük, melyből eddig a felét kb. 12 köbméternyi anyagot raktunk ki.

Ennek során itt 25 munkanapon 127 fővel 813 munkaórát dolgoztunk.

3. A Pilisnyergi viznyelőnek az általunk az 1961-63 évben megkezdett bontását a budapesti Juventus btkutató csoport az év folyamán újra megkezdte. A nagy mélység miatt szükségessé vált a bejárat szakasz ácsolattal biztosítása. A nyári száraz időjárású hónapokban együtt végeztük a feltáró munkát a budapesti csoporttal. Együttes munkával újabb 4 méter vált szabaddá a barlang járataiból az esős idő beálltáig, amely azonban ezen a szakaszon megállította a munkálatokat.

A viznyelő teljes mélysége most kb. 24 m, az agyagos törmeléket közbelső deponálással, két útemben lehet kiszállítani. Itt ötször két napi munkával 34 fő 352 órát dolgozott.

Egyéb tevékenységünk :

Az év folyamán szakszerű vezetést adtunk a barlangjainkat látogató szervezett csoportoknak. Így 12 alkalommal 15 csoportban 219 látogatónak mutattuk be a gipszkristályokkal és aragonitképződményekben gazdag barlangjainkat.

A tokodi bányabeli, különlegesen érdekes, aragonitkristályokkal ékes hasadék-barlangba is vezettünk 1 alkalommal érdeklődő barlangkutatókat, itt a leszálló csoport létszáma korlátozott lévén, csak 25 fő vehet részt a turán.

Szakkörünk tagjai 2 vasárnapon Fejes Imre geofizikus irányítása mellett, aki társadalmi munkával vállalta a Strázsa és a Sátorkőpusztai barlangok térbeli összefüggéseink vizsgálatához szükséges mérési, szintezési és térképezési munkálatok elvégzését, gyakorlati ismereteket szereztek a barlangtérképezés különböző módzataiban.

Az év folyamán több turát szerveztünk. Felkerestük a Bajóti-Öregkő barlangjait, a klastromi Leány és Legény-barlangokat, látogatást tettünk a Bp-i Spartacus btkutató csoport munkahelyén, a Macska-barlangnál. Segítséget nyújtottunk nekik a munkahely műszaki felszerelés tervezésében.

Részt vettünk az MKBT éves társulati közgyűlésén és a Budapesten megrendezett Országos Barlangnapon 8 fővel.

Az 1974. év nem hozott számunkra látványos eredményeket, de annál több bosszúságot és nehézséget jelentett a barlangok védelme, amely csoportunk legfontosabb feladata, s melyet az Országos Természetvédelmi Hivatal megbízásából láttunk el. Ugy érezzük sokszor: szinte lehetetlen feladatra vállalkoztunk.

Csoportunk azonban a sok viszontagság ellenére létszámában megerősödött. A rendes szakköri tagság mellett ifjusági csoportunk is alakult.

Igy a következő, 1975. évi munkánkat újult erővel kezdhettük, egyuttal köszönetet mondunk a Művelődési Központ vezetőségének a működésünk zavartalanságát biztosító anyagi és irányítói segítségéért.

Madaras Istvánné
szakkörvezető

A Ferencvárosi Természetbarát Sportkör Barlangkutató
Szakosztályának 1974. évi jelentése

Szakosztályunk hosszú idő után ez évben érte el, az első sikeres kutatóévekhez hasonló, nagyobb taglétszámot. Létszámunk jelenleg 30 fő Társulati és még 20 fő Sportköri tag. Nagyobb részben fiatal egy-két éves kutatómulltal rendelkező, de régebben turázó barlangjárók. Kutatócsoportunknak hét 15-20 évnél régebben kezdett és azóta is állandó munkát végző tagjai is van.

Kutatóink ez évben folytatták munkáikat az utóbbi években is munkált barlangokban.

Égerszög-Teresztenye vidéke : felderítés, megfigyelés és feltáró munka. Itt egy új barlang felfedezése is.

Szemlő-hegyi barlang : a kiépítéssel kapcsolatos feltáró kutatás, állandó bejárás, megfigyelés.

Solymári Ördög-lyuk barlang : térképezés, megóvás.

Csoportunk az év eleje óta, az Óbudai Kinizsi kutatóival együtt dolgozott a Szemelő-hegyi barlangban. A múlt évben feltárt új járatrész és az ismert Kinizsi szakasz közötti összeköttetést kíséreltük meg bizonyítani. A bontási munkát mindkét oldalról, VI. hó-ig a kiépítő vállalat felvonulásáig folytattuk, de kéziszerszámainkkal csak kisebb előrehaladást értünk el. Az Országos Természetvédelmi Hivatal a munkát tudomásul vette és a vonalat a kiépítésbe betervezi.

V. hónapban kerületünk nagyobb sportrendezvényén barlangos kiállítással vettünk részt.

VI. hó 15-16-án a budapesti Vándorgyűlésen a Társulatban, a Pálvölgyi barlangban és a Szemelő-hegyi barlangnál rendeztünk fotó- és térképkiállítást.

16-án a barlangtérképező versenyt ellenőrizték tagjaink, délután a Kinizsivel együtt a 70 főnyi barlanglátogató, főleg miskolci kutatók turáját vezettük.

VII. hó 28-tól VIII. hó 10-ig dolgozott a Hosszu-hegyen, a Máté József kutatótársunk által szervezett és vezetett feltáró tábor. A Három-lyuku barlangból nagymennyiségű törmelékanyagot emeltek ki. Biztosították a Szablyár csoport által III. hó 4-én feltárt gömbfülke lejárátát, a munka nagyobb részével az É. -i fülkét mélyítették. Az év végére elkészült térkép szerint a barlang nagy aknája jelenleg 15 m. mély, a gömbfülke aljazata 18 m. mélyen van a felszín alatt. A barlang a kétszer felszakadt kis oldal lejáró részből, harmadik lyukként a felszínre is nyíló, 2-2,5 m. átmérőjű nagy aknából, ez alatt É. -i irányban kiöblösödő nagyobb fülkéből és egy cseppköves hasadékból, DK. -re mélyebb szinten a dus kérgezésű gömbfülkéből áll. A barlang alapterülete 50 m^2 . A Máté csoport folytatja a feltárást.

VIII. hó 9-20-ig szerveztük hagyományos égerszögi kutatótáborunkat Frecska József vezetésével. A tábor létszáma 16 fő volt. A Patkós barlangban, igen nehéz körülmények között, szűk járatokban 10 m. előrehaladást értünk el. A tábor zárásakor a bejárat alatt 14 m. mélyen egy cseppköves fülke volt az elért végpont.

A Patkós barlang a Kecse-kut völgy DK. -i mellékágának felső végén, egy kis töbörpár Ny. -i tagjának 7 m. mély fenekéről nyílik. Az eddig feltárt barlangrész : a 4 méteres, lejtős, igen szűk, hasadékjellegű bejárat. Ez, derékszögben megtörve, egy 7 m^2 alapterületű, aknaszerű teremkorrodált hasadékos tetőzete alá torkollik. A terem aljazata feltehetően több méter vastagon van feltöltve bemosott agyag és kőtörmelékkel. Jelenleg 7 m. mély. DK. -i irányban kis cseppkőkérges, kürtős oldalfülke. Az É. -ra lejtő boltozat alatt, a kitöltésbe mélyített alacsony kis folyosó után, háromszög metszetű, igen szűk 3 méteres hasadék következik.

A nyári tábor után kutatóink még egy-két alkalommal dolgoztak a barlangban. A decemberi tábor alkalmával is leszálltak fiataljaink az olvadékvizek útját megfigyelni. Ugyanakkor a Szabadság-barlang vizjárását is megfigyelték.

A nyári tábor alatt, VIII. hó 10-én terepbejárás alkalmával fedezték fel Kovács Péter és társai, az általuk "Büdös-lyuk"-nak elnevezett aknabarlangot. A valószínűleg nemrég felnyílt, függőleges akna szűk nyílása a Patkós töbörtől a Kecskékúthoz vezető oldalvölgy vizmosásának alján, a töbör szélétől 110 méterre, ennél 10 méterrel mélyebb szinten van. 12-én leereszkedtek a kb. 24 m mély omladékos aknába és, valószínűleg a bemosott bomló anyagok miatt veszélyesen rossz levegőjéről, nevezték el.

Az akna bejáratí része még a vizmosás hordalékában igen szűk, agyagos, omladékos. Majd 2-2.5 m átmérőre tágul. 10 méternél kisebb fülkévé öblösödik, melyből 3 m magas üregek emelkednek. A beékelt kövek alkotta újabb szűkület alatt az akna 3-4 méterre tágul, itt már szálkő falak láthatók. Ezzel az átmérővel folytatódik az omladékos aljzatig, hol egy 5-6 méteres alacsony járat egyik végére torkollik. Kb. a kis járat felénél beékelődött kövekkel, agyaggal eltömődött kúrtó emelkedik. Az aljzat itt finom, letüledett agyag. A járat 1-1.5 m magasra bővül, majd összeszűkül és tenyérnyi széles hasadékkal végződik.

Kutatóink az elkövetkező években vizsgálni fogják a Patkós barlang és a Büdös-lyuk esetleges kapcsolatát és a Kecskékútra irányuló völgy alatt lehetséges üregrendszerét.

Solymári csoportunk, Hartig Miklós vezetésével az év elejétől folyamatosan térképezi az Ördög-lyuk barlangot. Igen röviden összefoglalva munkájukat: A felmérést 1972 év végén kezdték és 73. év végéig kb. a barlang 1/3 részét mérték fel. 74. évben az ITE terem felé vezető járatot, majd a Kis-körut főjázatát és a Kigyó utat térképezték. A csoportnak a vállalt feladat elvégzését igen megnehezíti, sok különmunkát jelent a lezáratlan barlangban kószáló látogatóktól elhányt, sőt direkt behordott szemét (üvegek, fénycsövek) eltakarítása, az elpusztított mérőpontjaik pótlása újramérése. Több esetben még ezeknek a "barlangjárók"-nak a

kivezetése, felkutatása is. A csoport a barlang megóvásához és munkájához kéri a Társulat és az Országos Természetvédelmi Hivatal segítségét.

X. hó 12-13-án szakosztályunk ünnepi találkozót rendezett Égerszög községben és, az Ormosbányai Szénbányák Vezetőségének szivességéből, a barlang melletti bányászudúlőben, a Szabadság barlang felfedezésének és egyben kutatócsoportunk fennállásának 20. évfordulója alkalmából.

A kulturházban Társulatunk Elnöke köszöntötte a község barlangpártoló lakóit, a feltárásban komoly munkát végzett helyi dolgozókat, a csoport régi és ifju kutatóit. Társulatunk Vezetőinek, a helyi Tanács és más szervek vezetőinek megjelenését, a községek lakosságának részvételét emléktűnnepélyünkön csoportunk úgy értékeli, mint kitüntető elismerést Dr. Balázs Dénes huszéves égerszögi barlangkutató munkájáért.

Reméljük, hogy az újabb ifjúságból álló csoport ebben a térségben is még újabb eredményekkel járulhat hozzá a barlangkutató céljaihoz.

Az elég tartalmas kutatóév végét ismét égerszögi kis kutatóházunkban töltötte együtt fiatalságunk.

Horváth János

JELENTÉS A X. KER. TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR "FÉNYES ELEK" BAR-
LANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK 1974. ÉVBEN VÉGZETT MUNKÁJÁRÓL

Szakosztályunk tagjai az év folyamán három csoportban dolgoztak.

I. sz. Csoport :

Fülöp Gábor és Fojt Rudolf vezetésével még az 1973-ban elkezdett munkát folytatták a Pilis-hegyi Ajándék-barlangban.

Kétszáz munkaóra ráfordításával próbálták a valószínű - robbanás által létrejött omlást átvágni. A rendkívül balesetveszélyes munkát az 1975-ös évben csak a főte kellő alátámasztásával tudják folytatni.

A csoport tagjai tavaszi kutatótáborunk ideje alatt három víznyelőt bontottak meg - az egyik nagyon biztató több, eddig a szakirodalomban nem ismertetett kisebb barlangot, hasadékot, és üreget vettek fel a Szakosztály nyilvántartásába a Gerecse hegységbeli Hosszuvontató térségében.

Bontották az egyik tatabányai Kálvária-hegyi barlangot is, s ott az ismert végpont alá jutottak 4 méterrel. Jelenleg egy színes cseppkőkéreggel borított szűk hasadék megkerülésén dolgoznak.

II. sz. Csoport :

Lendvay Ákos vezetésével a több év óta kutatott tatabányai Denevér-barlangban próbálták igen "szűkös" körülmények között továbbjutni. Megemlítésre érdemes, hogy a barlang É. K. -i kuszodájának végpontján - amit csak több napos fáradságos munka árán tudtak elérni - tenyérynyi cserépdarab és kisebb töredékek kerültek elő. Az említett leletek egy függőleges, agyaggal kitöltött hasadékból kerültek elő, amely a bejárat talpszintje felett mintegy 30-40 cm-es magasságban van. Valószínű, hogy ezen a hasadékon keresztül, a barlang még feltáratlan szakaszaiból mosta, öblítette be a víz a cserépdarabokat a barlang-

ba. Sajnos, a barlang mindkét főága lehetetlenül szűk hasadékba megy át, és a továbbjutás így csak robbantással lenne lehetséges. A munkát ez ok miatt a csoport lezártnak tekinti. A Lengyel-bg. alsó szakaszában - az un. Pokolban - több munkaturán bontották a csoport tagjai. A függőleges hasadékrendszer két pontján siker koronázta az erőfeszítéseket és egy 18, valamint egy 13 méter hosszú vízszintes járatot tudtak bejárni. A felfedezett járatok vége omlás miatt elszűkül, de a lámpa fénye további, járható szakaszt világít meg.

A Lengyel-bg. I. és II. sz. aknáját is bontották, de itt csak 2-3 méterrel sikerült mélyebbre jutni az omladék között.

III. sz. Csoport :

Szűllő Péter és Sólyom Frigyes irányításával dolgozott. Felfedezték és 10 méteres hosszúságig feltárták a tatabányai Kőhegy K. -i oldalában az un. "Pisztoly-bg."-ot. A bontás során mintegy 20 m³-nyi kitöltést távolítottak el.

E barlang közelében Sólyom Frigyes találta meg az "Anonimus-üregét". A mindössze 5 m hosszú üreg tipikus rétegrés barlangnak bizonyult.

A Veres-hegyi barlangban sikeresnek mondható bontást hajtottak végre. Az új, 27 méteres szakaszban kimondott hévizes oldásnyomokat figyeltünk meg.

Elkezdték ugyanebben az időben a bejárati akna alatti agyagos-köves kitöltés felszínre hordását is. Az év végéig 8 munkaturán cca. 12-13 m³ kitöltés került ki a bg. -ből.

A Pilis-hegyi Juventus barlangban felmérést, meteorológiai méréseket, valamint kisebb mértékű bontást végeztek. A cca 2 m³-nyi kitöltés kitermelése igen nagy elővigyázatot követelt meg a feltételezett régészeti rétegek miatt.

Szakosztályunk tagjai még 1973. III. 5-én kezdték a Pilis hegyi "Desottó-viz-nyelő" bontását. A hosszú, kitartó munka Dévay József vezetése alatt meghozta a kívánt eredményt. 1974. június 22-én a 9 méter mély kutatóakna aljáról sikerült

bejutni az első, hordalékkal nem teljesen kitöltött járatszakaszbba, majd kisebb terembe. A teremből - melyet Vezérek terme névvel ruháztak fel - a több ponton indított bontás eredményes volt, így végeredményben az év végéig egy 90-100 méter összhosszúságu barlangot tártak fel. Sajnálatos, hogy az idáig feltárt szakaszok igen omlásveszélyesek, később pedig ellaposodnak, elszűkülnek, - így ez okok miatt a feltárt 26 méteres mélységben leállítottuk. A barlang járatainak felmérése után (jelenleg folyik) térképét a Társulat illetékes Szakbizottságának fogjuk leadni külön jelentéssel együtt.

Egyéb tevékenység:

Előadások - beszámolók :

A Klubban az év folyamán több neves előadót üdvözölhattünk. Emellett saját erőből is 9 diavetítéses előadást tartottunk barlangi és hegymászó témákból.

Dokumentáció - fotó :

Az irodalom folyamatos tanulmányozása és terv szerinti terepbejárások eredményeképpen Szakosztályunk gercsei barlangnyilvántartása sokat fejlődött. Külön köszönettel tartozunk idősebb Schönviszky Lászlónak, aki a Szakosztálynak ajándékozta kb. 50 évi munkáját magába sűrítő nyilvántartását, jegyzeteit, térképeit. Folyamatosan bővítettük a Gerecse-hegységre vonatkozó irodalom jegyzékét és fénykép-kataszterét is. Örvendetesen gyarapodott a szakosztály fotó és dia állománya. 1974-ben készült mintegy 1000-1200 fekete-fehér kép, és 900 szines dia. Az anyagnak mintegy fele barlangi felvétel.

Létszám, aktivitás :

Csoportjaink az 1974-es évben összesen 49 tagot mozgattak. 93 turán - 168 turanapon - résztvett összesen 947 tag és 116 vendég. A turák -ból 61 munkatúra volt.

Részvétel a Szakbizottságok munkájába :

Társulatunk felhívására a különböző Szakbizottságok munkájába (dokumentációs, kartográfiai, bibliográfiai, fotódokumentációs) összesen 6 főt kapcsoltunk, illetve kapcsolunk be a Szakosztály részéről. Megragadom az alkalmat, hogy társaim munkáját megköszönjem. Az elmúlt évben igen értékes munkát végzett Molnár Marianna, Dévay József, Fülöp Gábor, Doronyai József, Sólyom Frigyes és Orlich István.

Lendvay Ákos

Beszámoló a GATE Barlangkutató csoport 1974. évi
munkájáról

A csoport 16 tagja 1974. évben, mint a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tag-csoportja működött. Az év első két hónapja folyamán fotódokumentációt készítettünk. A Solymári Ördöglyuk, a Klastrompuszta mellett lévő Leány-Legény-, és a Budapest területén található Szemlőhegyi és Ferenchegyi barlangokról, általában 10 fős csoporttal. Az ugyancsak Budapest területén található Mátyáshegyi barlang labirintus kb. 5 km-es hosszúságu rendszerében pedig az év folyamán általában 2 hónapos időközönként öt-hat taggal kondicionáló turákat tartottunk. A márciusi aggteleki turánk alkalmával a Béke-barlangot és a Baradlát, valamint a Baradla-Alsóbarlangot jártuk végig, így lehetőségünk volt szakmai tudásunkat bővíteni. Áprilisban a Rozsnyói barlangkutató csoport segítségével csoportunk 10 tagja a Szilicei-fennsík karsztobjektumait járhatta be.

Az elkövetkező hónapokban, a Vörös Meteor Tektonik Barlangkutató Csoport (mely csoportunk szakmai és technikai továbbképzésében vállalt segítséget) által megrendezésre kerülő vecsehbükki kutató táborig kisebb hazai és csehszlovákiai, barlangi és hegymászó turákat tettünk. (Magas Tátra). Csoportunk öt tagja az MKBT által tartott elsősegélynyújtó tanfolyamon vett részt.

A Vecsehbükki tábor közel három hetes időtartama alatt a csoport tagjai felváltva vettek részt a technikai segédeszközök üzemeltetésében, illetve a feltáró kutatási munkában egyaránt részt vettek.

A szeptemberi tanévkezdéstől újból megindult a tervszerű munka, így az áprilisi domical négynapos tura dokumentációs anyagából háromnegyed órás zene és diavetítéses előadást állítottunk össze, melyet a MKBT-ben tartottunk meg. Ugyanezt az előadást a VITUKI Barlangkutató Csoportjának kérésre székházunkban újra levetítettük.

A tavaszi elsősegélynyújtó tanfolyam folytatásaként a barlangi mentés témájával ismerkedett meg öt társunk az ősszel megtartott hat-hetes tanfolyamon. Novemberben 10 fő a csoportunkból felkereste a Kolozsvári Amatőr Barlangkutató Csoportot és számunkra közel két órás diavetítéses előadást tartott Aggtelek és környéke barlangjairól, majd a felszíni gyalogturákon kívül a Révi patakos barlangot tekintették meg és a Szelek barlangjának 20 km összhosszuságu rendszerében egy 15 órás tura során ismerkedtek a képződményekkel és járat rendszerekkel.

Az év utolsó hónapja során elkészítettük a régóta tervezett "MAGYARORSZÁG JELENTŐSEBB BARLANGJAI" előadás-sorozat első részeként a Baradla és az Alsó-barlang több mint 200 diafelvétellel szemléltetett előadását, melyet szintén az MKBT-ben mutattuk be először, majd a Debrecen-i Tóthfalusi Kollégium keretén belül működő barlangkutató csoport meghívására a Debrecen-i Egyetem hallgatóinak vetítettük le ismét.

Jelentés a Hajnóczy József Barlangkutató Csoport 1974. évi

munkájáról

Ezévi tevékenységünk fő feladata az volt, hogy az odorvári Hajnóczy-barlang Nagy-terméből nyíló Leila-járat nagymérvű huzatosságának eredetét kiderítsük. Ez a munka nem volt könnyű, mivel a tavalyi bontásuk jelentős része beomlott, s először ezt kellett kitermelni. A bontás során kiderült, hogy egy magasabb szintről jött omladékot réseztünk át, amit azután gyorsan be is ácsoltunk. E munka sürgősségét igazolta, hogy a következő nap már az ácsolat jelentős részére omladék hullott.

Eltérően a barlang eddigi szakaszaitól ez az új járat - melyet Galériának neveztünk el ideiglenesen - cseppkövekben igen gazdag. A cseppkövek átlagos vastagsága 10-25 cm \emptyset , míg a magasságuk a méterestől a 4-5 m-ig terjed. Domináns a sztalagmit, a sztalagtitűk pedig jobbra a "szalma" méretig fejlődtek. Ez a 68 m hosszú 3-6 m széles terem jellemzően réteglap mentén alakult ki. A Galéria külön érdekessége, hogy legmagasabb pontján különböző csontokra bukkantunk, melyekből a medve zápfogát sikerült egyértelműen azonosítanunk. Hir János IV. évf. tanulónaknak egy teljesen ép megtartású lábfejet sikerült kibontania, melyről azonnal értesítettük Dr. Jánossy Dénest. A csontok bekerülésére mindaddig nem találtunk megfelelő magyarázatot, míg Ádám András meg nem találta az Óriás-termet, melynek mennyezetén sűrű hajszálgökér csomókat leltünk, ami egyértelműen a felszín viszonylagos közelségét jelzi. E felfedezés után már elfogadhatónak tűnt az a feltevés, miszerint a csontok bemosódás útján kerültek a magasabban fekvő Óriás-teremből az alatta lévő és vele közvetlen összeköttetésben levő Galériába.

Érdekesnek tűnik, hogy a felszínhez legközelebb levő Óriás-terem jószerivel száraznak mondható, míg a mélyebben fekvő részek nedvesek, sőt aktív cseppkőképződés figyelhető meg több helyen.

Az Óriás-terem és a Galéria mindmagasabban fekvő részek, mint amelyeket eddig ismertünk, s egy ezek sem magyarázták az igen erős huzat eredetét, ami azután sem szűnt meg, hogy az átjárót kiszélesítettük. Ádám András, Hegedűs Gyula és Gál István az utolsó napon - a barlang lezárását és álcázását megelőzően - bejutottak egy szűk járaton keresztül a legujabb - eddig névtelen - részbe. Ennek a kb. 100 m-es résznek a bejárása után úgy véltük megtaláltuk a huzat okát, mivel ez a szakasz a barlang legaktívabb része. Óriási törmelék-halmok (: 1975-ben végezzük el a közvetlen vizsgálatát :), teljesen friss sziklafelszínek, gyönyörű kristályok és néhány cm-es barlangi gyöngyök ékítik és tesszik változatosabbá az új járatot. Mindezek betetőzésére kb. 40 m-es ut után a folytatás egy 20 m-es és 6-8 m Ø-jű kutban vész el. Ebbe a kutba - idő és kötéllel hiány miatt - csak egy embert tudunk leereszteni, aki csak 60 m-t tudott le - és előre menne - ennyi kötelünk volt.

Jövőre itt is jelentős tovahaladást tervezünk.

A kutatócsoport mellett még jelentős munkát végeztek a térképezők és hozzájuk kapcsolódva a magasságmérők. A térképezők felmérték a Galériát és az Óriás-termet és a mellékelt térképet készítették. A magasságmérők sajátkészítésű műszerükkel végeztek méréseket.

Hir János IV. évf. tanulóink - barlangi biológusunk - a Galéria felső részén talált csontok feltárásával foglalkozott, valamint az Odorvártól D-re eső perpácsi kőbányánál levő "Tar Gyurka lyuka" elnevezésű üreg kitöltését vizsgálta.

Ennyit a felszín alatti munkánkról.

A felszínen a katasztrofezők kezdték meg felmérő munkájukat. A csoport Kocsis Emilia vezetésével dolgozott általában 5-6 fővel. A felmérést a Hosszúvölgytől (: 5382 :) D-re haladva kezdték el, s a rendkívül rossz időjárás és a kis létszám ellenére sikerült kb. 1-1,5 km²-nyi területet bejárni, illetve felmérni. Munkájukat nehezítette még a változatos meredekségű sziklás terep is. E munka eredményes végzéséhez jóval több emberre van szükség és az idej

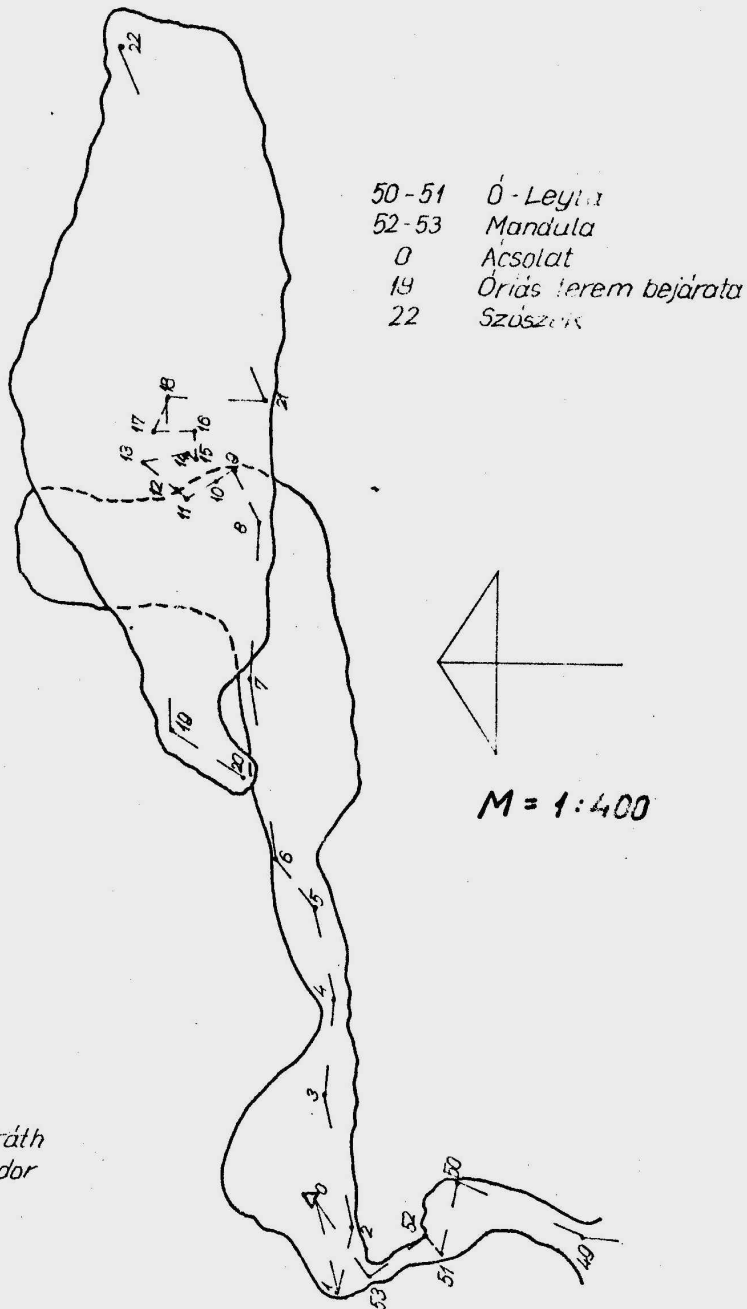
tapasztalatokból kiindulva az 1975-ös XIII. Odorvári Kutató Táborunk idején több napot szenteltünk a kataszterezésnek az egész tábor részvételével (: kb 20-25 fő).

Németh Gyula kollégánk folytatta a tavaly elkezdett rádióhullám terjedési méréseit, de az eddigi mérések eredményeként már arra a következtetésre jutott, hogy rendkívül sok zavaró körülmény gátolja a pontos méréseket, s így a további mérésekről letett.

Varga Csaba
csoportvezető

Hajnóczy - barlang

1974-ben felfedezett részek

Felvette: Baráth
Kondor

3368

A Mecseki Karsztkutató Csoport 1974. évi

munkája

A kataszterező tevékenységet a Villány-Beremendi hegyre is kiterjesztettük. Ennek során a hévizes karsztjelenségek vizsgálatát kezdjük meg. E témákhoz kapcsolódik az a természetvédelmi igény, hogy a nagy ipari objektumok kényszerű áldozataiként megsemmisülésre ítélt barlangokról és karsztjelenségekről legalább azok dokumentációit átmentsük az utókor nak. Figyelemreméltó, hogy már az eddigi vizsgálatok alapján is megállapítottuk az É-D-i irányított-ságu litoklázisok nyitottságát és ezek kiemelt szerepét.

A Ny-mecseki karszton folytattuk a hidrológiai méréseket. Az Abaligeti-barlang vízgyűjtőjének vizsgálati programjában a karsztvízszint ingadozás és a vízhozam változás közötti összefüggések, valamint a víznyelő működésének kutatását folyamatosan végeztük.

Az újabb geofizikai felderítő méréseket értékelve kijelölhettük a felszín alatt még felkutatásra váró barlangfolyosókra utaló anomáliákat. Ezáltal kijelölhetővé vált, a további mérések lebonyolításának, az eredményes barlangfeltáráshoz.

A Mecsek Vidéki Intéző Bizottságtól kapott felkérésre a Mecseki Ércbányászati Vállalat (csoportunk fenntartó szerve) vizsgálat alá vette az orfűi Vizfő barlang rendszerének feltárási lehetőségeit a bányászati módszerek alkalmazásával. E célból csoportunk a MÉV Központi Bányamérési Osztályával közösen a tervezéshez felhasználható geodéziai felmérést végzett az Achilles-nyelőben és annak felszíni környezetében. Ehhez jól használható alapként a korábbi méréseit (1967. lásd Karszt- és Barlang 1970. I. félév p. 25-30., valamint 1971-1972-ben végzett bemérést) is bedolgozta, melyek a régi méréseknél használt egyszerű bányászkompassz ellenére is meglepően pontosnak bizonyultak. A bejárati akna fedő és a legutóbbi munkahely közelében elhelyezett mérési pont 44,8

m szintkülönbséggel, attól ÉKK-re mintegy 10 m-re van. A pontok bemérési adatainak összehasonlításából megállapítható, hogy a mérések eltérése nem éri el az 1 métert. A hiba pontos méretének megállapítása a korábbi mérési pontok megsemmisülése miatt nem lehetséges.

Rónaki László

Beszámoló jelentés

a pécsi Dr. Szabó Pál Zoltán barlangkutató csoport 1974. évi tevékenységéről

A csoport az 1974. év második felében alakult. A csoport a munkatervnek megfelelően az Abaligeti-barlang jobboldali II. oldalágának, illetve az oldalág és a felszín kapcsolatainak feltárásával foglalkozott.

Ezt a munkát az oldalág felmérésének kezdete előtt feltétlenül el kellett végezni, ugyanis a felmérés végrehajtása a főág felől az oldalág kuszoda jellege miatt már az ismert hosszon belül is igen nagy nehézségekkel járna. Jellemző, hogy a 700 m hosszúra becsült oldalág egyszerű bejáráshoz is mintegy 6 óra szükséges. A mérés megfelelő előkészítése ezért a jövő munkára nézve döntő jelentőségűnek mutatkozik.

A csoport munkáját várakozáson felüli siker koronázta : a korábban már megismert felszíni kapcsolatot (Szabó Sándor és Geisz Mihály, 1969) a rövid működési idő és a kedvezőtlen időjárás ellenére sikerült ismét feltárni és biztosítani. Ezzel a munkával az 1975-re tervezett felmérés sikerének esélyei nagyban megnövekedtek : az oldalág - hosszának a főágtól számított mintegy kétharmadában - a felszínről hozzáférhetővé vált.

Az Akácós-nyelő feltárása önmagában is eredményként könyvelhető el. A mecseki barlangkutatóban is sikerült bizonyítani, hogy felszíni víznyelő és vízszintes járat között járható kapcsolat alakulhat ki. Együttal az abaligeti barlang természetes bejáratainak száma kétféle növekedett.

Az Akácós-nyelő feltárása **mellett** a csoport munkája más területeket is felölelt. A korábbi évek szórta eredményeinek összefogásával és kiegészítésével többeképp pontosan sikerült tisztázni az abaligeti karszt felszíni viszonyait. Ez a kérdés a kutatás további irányainak kijelölése érdekében feltétlenül tisztázandó volt.

Eredményes volt a TEKERESI BARLANGOK kutatása is. Az ÉNy-i Mecsek Orfű-Kovácsszénája között fekvő völgyében Tekerés és Kovácsszénája községek között a "Bánya-tető" oldalában két kisebb barlang és egy kőfülke található.

A szakirodalomban Dr. Szabó Pál Zoltán tesz említést róluk "A Mecsek és a Villányi-hegység barlangjai" c. intézeti kiadványában - azonban kutatásokat ezen a területen nem végzett.

Jelenlegi kutatócsoportunk egyik tagja a Pécsi Pedagógiai Főiskolán készített szakdolgozatában dolgozta fel az itt végzett feltáró munka eredményeit. Ezen tényeknek a figyelembevételével szándékozunk ezt a hiányosságot kiküszöbölni, és ennek érdekében az idei év folyamán ismételten felkerestük a fent említett helyeket,

A Bánya-tető nevű hegy már lajtamészke területén található. Régebben kisebb-méretű kőbányászás folyt itt. A bányaművelés közben feltárt földtani szelvény a következő: a völgytalpon közel vízszintes településű, pados rétegezetségtől sekélytengeri, erősen meszes homokkő van. Ezt a völgytalp felett kb. 20 m magasságban durvaszemű lajtamészke váltja fel. E felett a lösz és a termőtalaj-réteg található.

Az erősen meszes homokkő és a lajtamészke szilárdság alacsony, így helyi jellegű törések, repedések, diszlokációk keletkeztek. Ebben a környezetben alakultak ki a barlangok és a kőfülke.

"Bolhás-barlang" (Füstös-lik) hosszúsága 41 méter. A bejárat fekvése D-i irányú, a völgytalp felett kb. 30 m magasságban; a fedőréteg már csak pár méter. Inaktív forrásbarlang. Járatai erősen feltöltődtek. Talaja teljesen száraz, poros, sok avar van behordva. (Valószínű, kisebb vadak használják átmeneti búvóhelynek). Ebben a környezetben kitűnően tenyésző bolhák tömegéről származtattuk az elnevezést.

A barlang jelenleg vízgyűjtő területtel nem rendelkezik, a felszínen karsztjelenségek nem találhatók; ha korábban voltak, úgy azok teljesen lepusztultak.

3368

A barlang bejáratától 4 m-re keletre találjuk a kőfülkét, amelynek nagysága 3,5 x 2 x 2 m. A járatok feltöltődése előtt valószínű a barlanggal volt összeköttetésben, vele azonos kora.

A Bánya-tető oldalában nyugati irányba haladva 400-500 m. távolságra találjuk a másik barlangot, hasonló magasságban a völgytalp felett. Ez már a meszes homokkőben képződött ; 43 m hosszan járható. A járatok a történelmi időkben magasabbak voltak. Ma két szintje van, az alsó szint az elhagyott mederfenék. A felső szint a lehullott kőzettömbök felett alakult ki.

A két szint között átlagosan két méter a szintkülönbség, ezt majdnem végig az omladék osztja meg. A barlang bejárata után, attól jobbra és a barlang végén egy-egy kb. 2 x 3 m-es termet találunk, melyeket jórészt mesterségesen alakítottak ki. Valószínű buvóhely céljára képezték ki őket, de még a bányaművelés megkezdése előtt. A barlang felett is fejtették a követ, ez is közrejátszott a bentlévő omlások létrejöttében.

Az ismertetett barlangok ma már inaktív forrástüregek, melyeket hévíz alakított ki. Ezen feltevést a következők indokolják :

- 1.) A bejáratok előtere tág, gömbfülke-szerű.
- 2.) Felfelé haladó "furatok" vannak ; van 1/2 m mélységű is. Ezek a kénhidrogénes vagy erősen szénsavas hévizek által kialakított barlangok jellemzői.
- 3.) A Mecsek-hegység ezen területén is voltak fiatalkorú kéregmozgások, amelyek töréseket, vertikális elmozdulásokat eredményeztek ; pl. az orfűi medencében.
- 4.) A bánosi völgyben található a Toplica-forrás. Ennek víz hőmérséklete 19-20 °C közötti, kénhidrogént és szénsavat tartalmaz. A környező területen több hasonló forrás is van, amelyek a valamikori intenzívebb hévíztevékenységre utalnak.

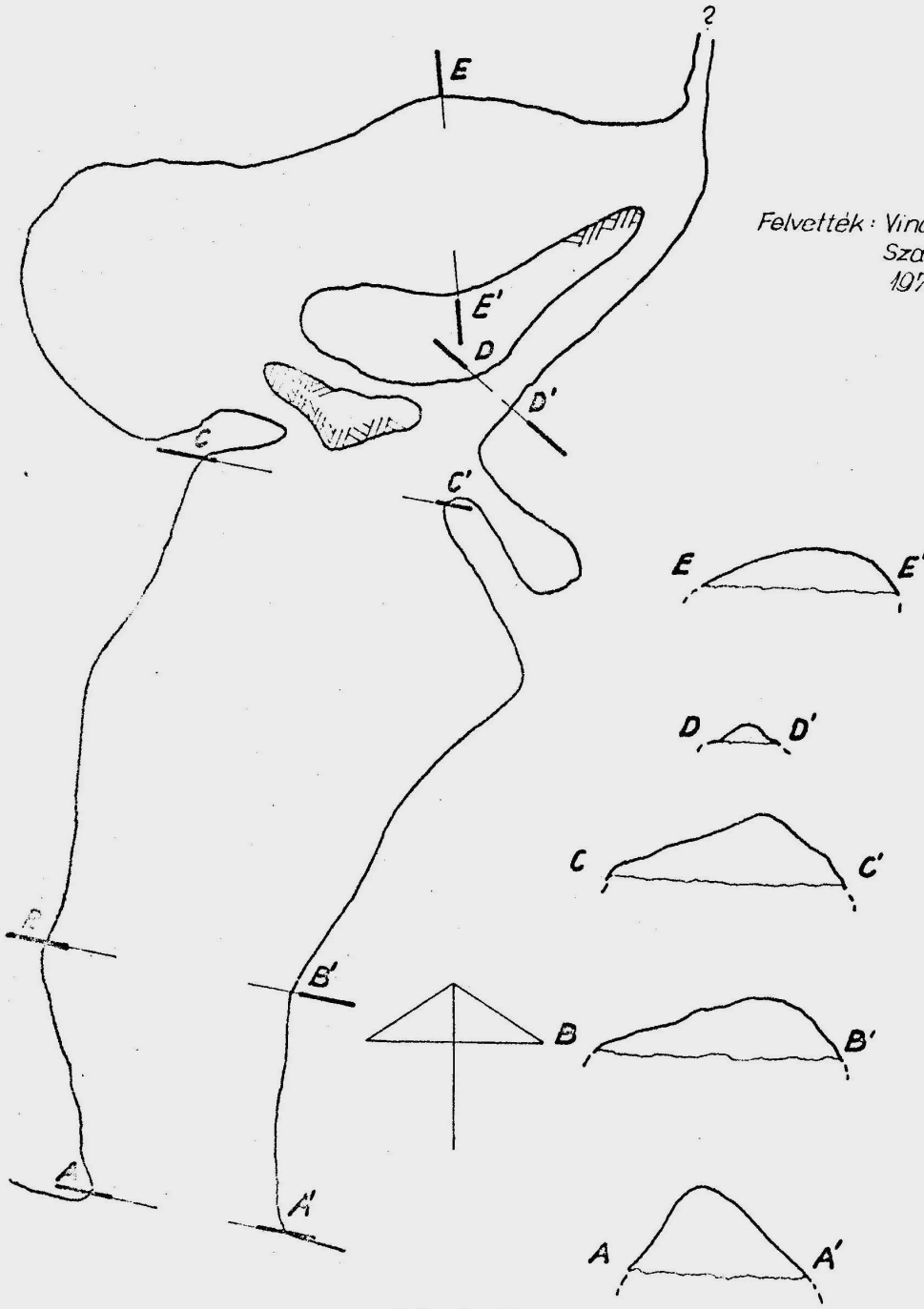
- 5.) A fiatalokú kéregmozgások következtében a Bányatető körzetében is melegvizes feltörés lehetett, amely keveredhetett a talajvízzel. Ez a vízfeltörés még bizonyos mértékű lehülés után is létrehozhatta a barlangokat a könnyen oldódó kőzetben. Egy későbbi elmozdulás során a bázisszint süllyedése miatt a víz már nem éri el a járatokat, így azok lassan feltöltődtek.
- 6.) A völgy bevágódása miatt a barlangok kiemelkedtek az eróziószint fölé.

Jelenlegi rövid ismertetőnk nem törekszik teljességre a tekeresi barlangokról, de alapvető tájékoztatást igyekeztünk az eddig ismert tények összefoglalásával közreadni.

Pécsi Vörös Meteor sportkör
Dr. Szabó Pál Zoltán
kutatócsoportja

Bolhás-barlang

[vázlat]

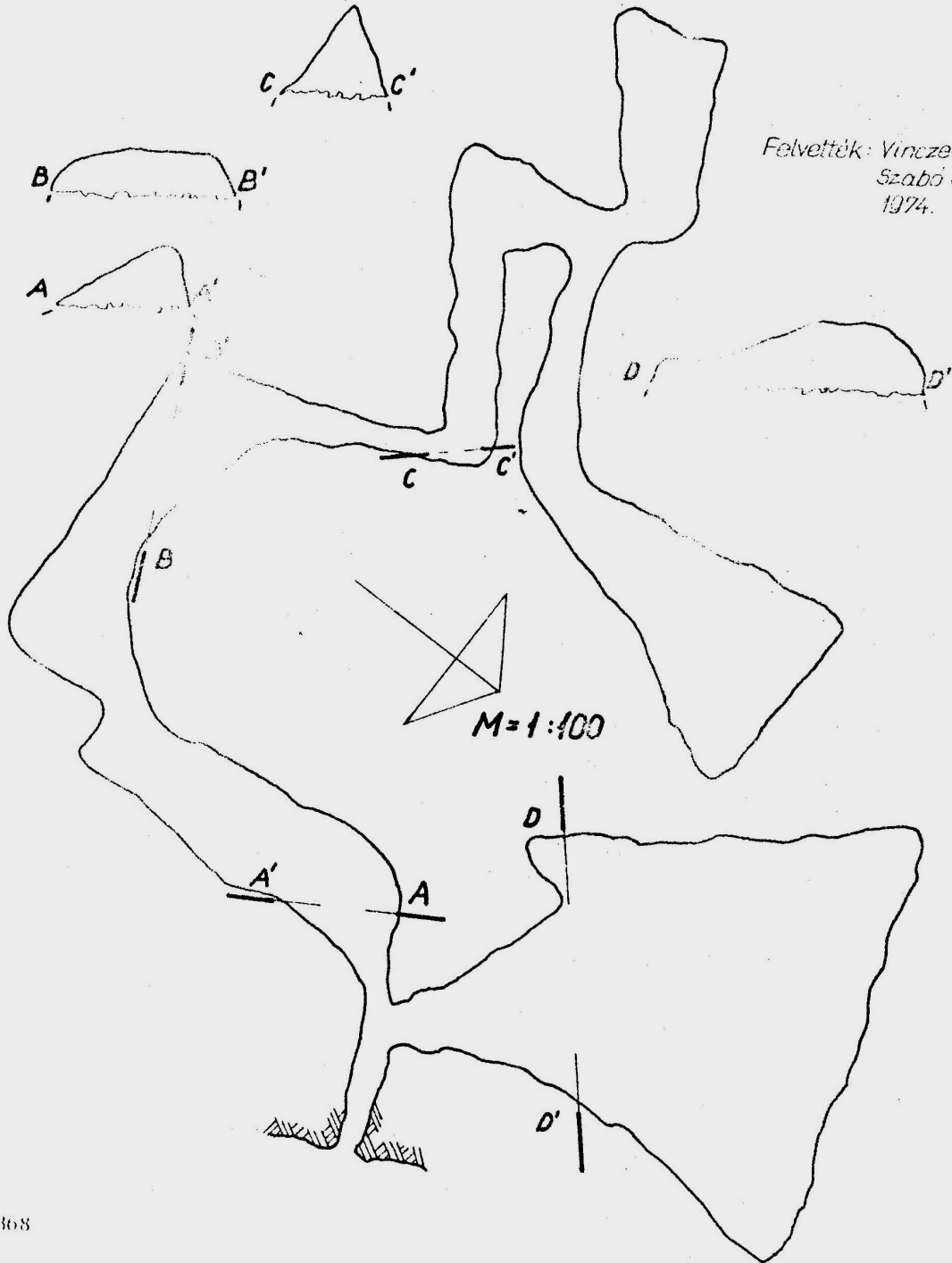

Felvették: Vincze A.
Szabó S.
1974.

M = 1:100

Bányatetői-barlang

[vázlat]

Felvették: Vincze A
Szabó S.
1974.

Spartacus TE "LÓCZY LAJOS" barlangkutató csoport 1974. évi
beszámoló jelentése

Az 1974-es év egyesületünk pénzzavarai miatt a megpróbáltatás éve volt, melynek átvészélése tagjaink áldozatkészségével volt csak lehetséges. Ez okozta, hogy a nyári búkki tábor idejét és résztvevők számát csökkenteni kellett és a kisebb költséggel járó pilisi hétvégi munkaturák számát növelni.

Tagjaink ennek ellenére sem veszítették el a kutatás iránti kedvüket, és a kollektív szellem megerősödött. Ehhez hozzájárult az is, hogy végre kutatási engedélyt kaptunk.

Most már úgy a gyakorlati munka, mint az elméleti, öntudatosabb lett. A kutatás mellett a barlangokba való járások tökéletesebbé tették a biztonságtechnika elsajátítását. A szakkönyvekből, a tanfolyamokon és a szakelőadásokon való tanulás értelmet talált a gyakorlati munka felhasználásában.

BÜKKI-TÁBOR. Az 1973. augusztusában megkezdett feltárást folytattuk a Diósi-völgy IV. számú víznyelőjében. Cél: a víznyelőből nyíló feltételezett barlangrendszerbe történő bejutás. Az ehhez vezető járatot bontottuk, mely nedves és igen szűk volt. A víznyelés valószínűleg a III. sz. víznyelőben történik. A szűk járat áttörése agyagban beágyazott kövek fejtését igényelte. Nehéz munka volt, mert különböző testhelyzetben lehetett csak dolgozni. A levegő sűrűsége miatt 4 órás váltás vált szükségessé. 56 munkaórában csak 2 m-re tudtunk eljutni 3 m³ agyagos törmelék és 1,90 m³ kő kitermelésével a felmérést és feltérképezést elvégeztük.

HÉTVÉGI MUNKATURÁK: A Macska-barlang 7 m széles bejárata sziklaköveit kellett fejtenünk, melyeket a barlang felszíni oldalfalánál töltésként használtunk fel, hogy a pilisszentkereszti szurdokból a víztömeg ne folyék be a barlangba. Ez hosszú ideig tartó munka és az 1975. évben a kézi szállítás helyett csillével oldhatjuk meg. Megfigyelésünk szerint, mint időszakos víznyelő esőzések idején

nyel vizet, mely a barlang patakmedrének 9-m-es kuszodáján folyik le. A lejtős és erősen törmelékes folyosót szifektetés céljából kitisztítottuk. Könnyebben értük el a Lóczy termet (nevét névadónktól kapta). Ennek cseppkőbekéregzését vandál kezek pusztítják. A barlang bejárati szintjének végpontjában agyagszifon látszik, melynek áttörése ez évi feladatunk lesz. (t. i. furókat kapunk). A Lóczy teremből balra lépcsőzetes letörésen bejutva a Csernavölgyi terembe jutunk (áradó kutatócsoport vezetőjéről neveztük el tiszteletből).

Ennek végpontjából kiinduló 2 kuszoda kutatása későbbi feladatunk. Az egyik kuszoda kutatása az elmúlt év vége felé elkezdődött. Kutatónaplónk szerint 1-1 héti munkatura átlag 24-40 munkára 10-18 fővel, átlagkitermelés $1,5 \text{ m}^3$ agyagos törmelék, $1,8 \text{ m}^3$ kő. A kuszodában való előrehaladás kitartó munkát igényel, átlag 30-40 cm. A barlang átvétele óta most történt meg az első valós felmérés és feltérképezés. A barlang flórájának faunájának vizsgálata folyamatban van. Ez évi feladatunk lesz az állandó hőmérséklet- és légnyomásmérés is.

A kutatás mellett vállaltuk a barlang környékének természeti tájja való kialakítását, valamint a "Tavaszkunyhó" belső terének rendbehozását.

LENGYEL JÓZSEF

Macska -barlang

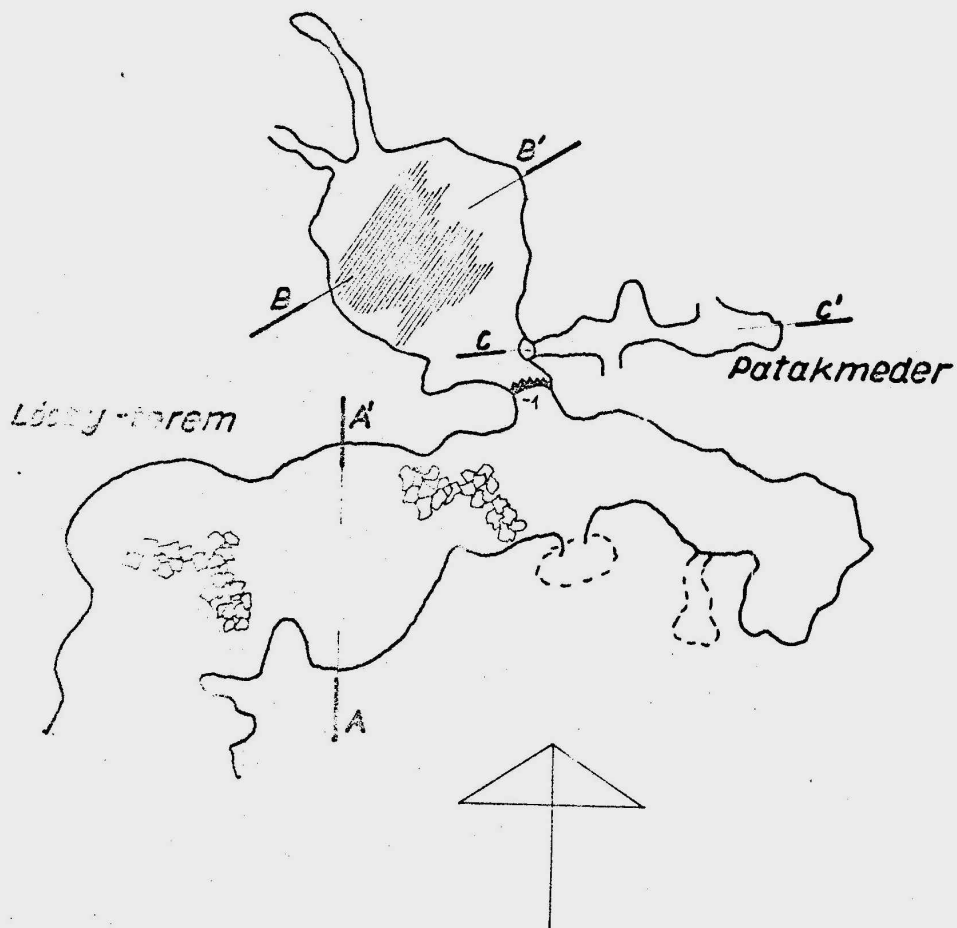
Felmérte: SPARTACUS TE.

Lóczy Lajos barlangkutató csop.

1974.

Szerkesztette: Bernáth Mihály

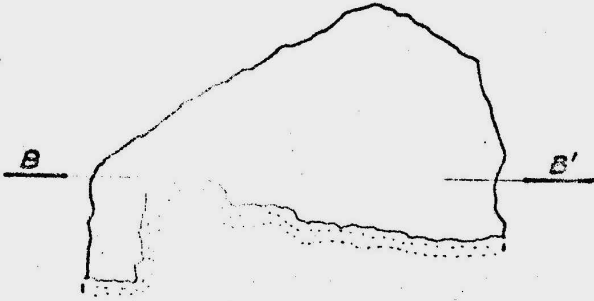
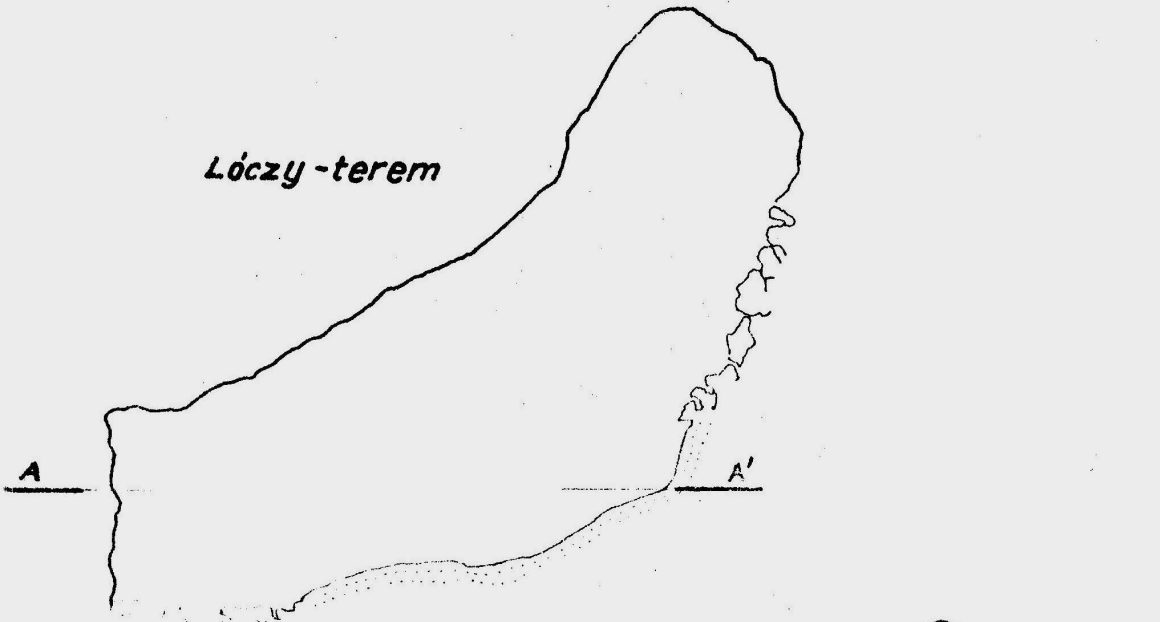
M = 1 : 200

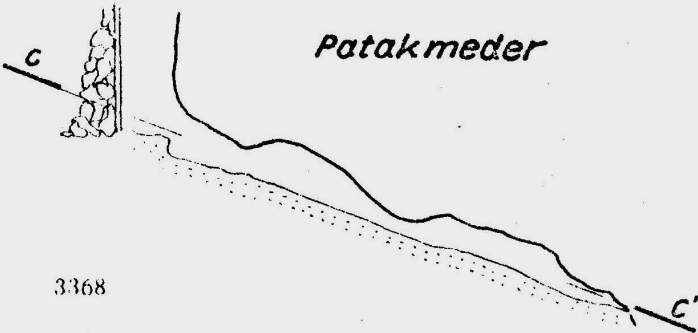
3368

Metszetek 1:100

Lóczy-terem

Patakmeder

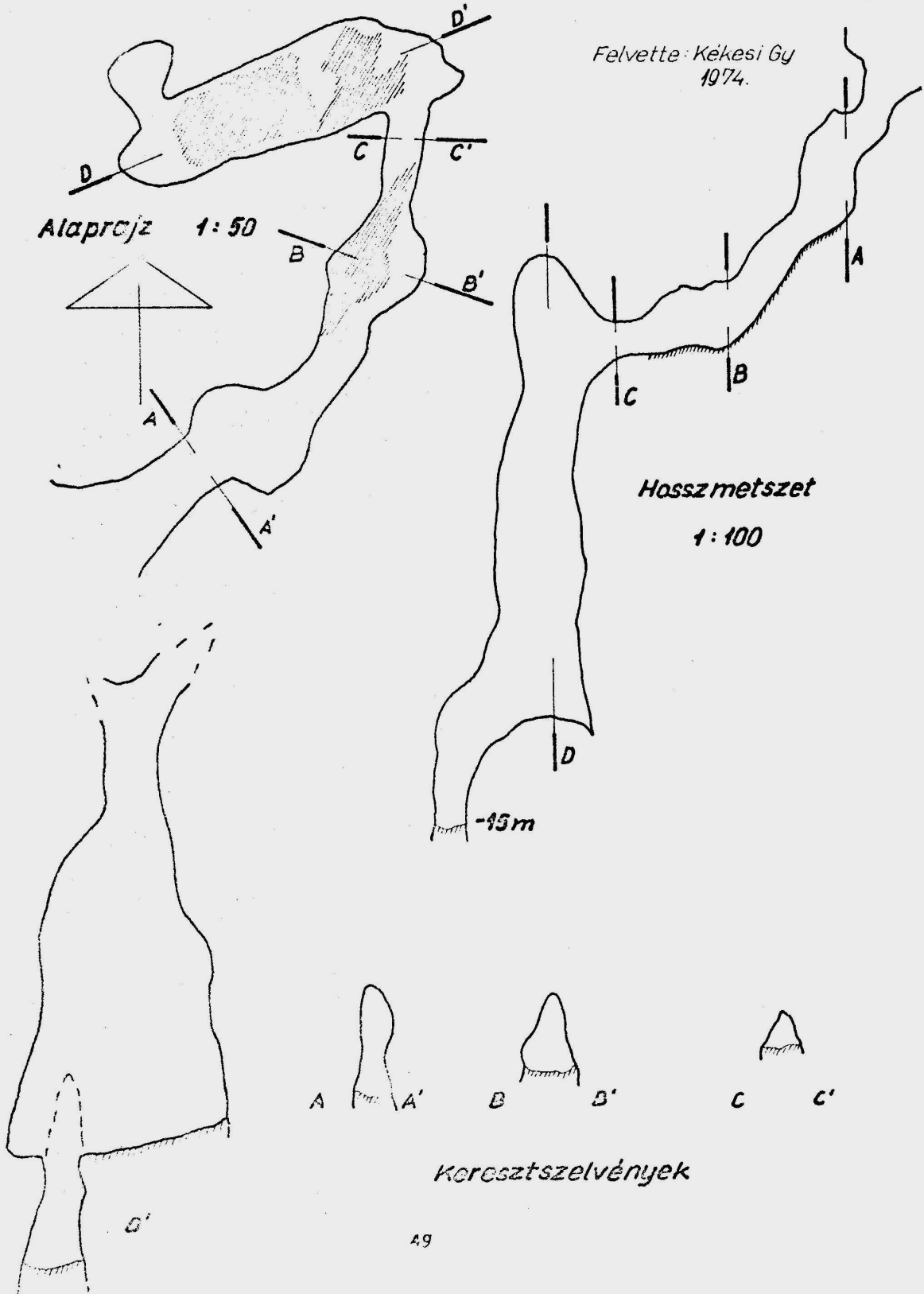

3368

Diósi IV. inaktív víznyelő

Felvette: Kékési Gy
1974.

Alaprajz 1:50

Hosszmetszet

1:100

Keresztszelvények

Jelentés

a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport 1974. évi tevékenységéről

I. A csoport kutatási területe az OTvH 1328/1974 sz. engedélye alapján a következő volt:

a. /

Jósvafő környékén: a Kecső-patak magyar szakasza - Jósvfőtől a Szelce-pusztai utelágazásig-Szelcepusztai műút - Szelece-völgy a Ménes-patakig-Ménes-patak és Szelece-völgy találkozásától É-ra huzott egyenes- az országhatár ezen egyenes metszéspontjától a Kecső-patak országalépéséig terjedő szakasza által határolt terület. (A területen a Bolyamér-forrásnál /Eötvös-barlang/ a BEAC külön engedély alapján végez kutatásokat.)

b. /

Budapest területén a Ferenchegy-karszt területen a Ferenchegy és Szemlő-hegyi barlang összefüggésének vizsgálata elsősorban geofizikai módszerekkel.

II. Csoportunk létszáma 1974. végén 71 fő

III. A csoport tevékenységét az alábbiakban részletezzük:

1. Az MKBT munkájában csoportunk sokoldaluan vett részt

a. Az elnökségnek munkájában a tisztújító közgyűlésig két tagunk vett részt (azóta az elnökségben nincs képviselőtünk).

b. A társulati kiadványok szerkesztésében csoportunk intenzíven vett részt. Elsősorban az Évkönyv szerkesztésével foglalkoztunk (ennek technikai szerkesztését nagyobb részben csoportunk végzi), de résztvettünk a középlap szerkesztési munkáiban is.

c. Az alapszabály rendező bizottságban / melynek eredeti feladata az alapszabály módosító rendkívüli közgyűlés nyomán támadt bizonytalanságok tisztázása volt Dr. Cser Ferenc csoporttagunk vett részt, s dolgozik ma is, mivel a választmány a bizottság mandátumát új alapszabály előkészítése céljából meghosszabbította.

d. Előadást csoportunk tagjai két alkalommal tartottak a Társulatban, Dr. Cser Ferenc és Maucha László a jósvafői Nagytihonya-forrás számítógépes analiziséről (csapadék-vizhozam kapcsolat kérdésében) Hlavács László a feltáró kutatómunkánk műszaki újdonságairól számolt be.

e. Az 1974 évi Barlangnap rendezésében és lebonyolításában csoportunk aktívan (kb. 10 fővel) vett részt.

f. Az 1974 évi szeptemberi klíma anket (Pécs-Abaliget) műszaki lebonyolítását (vetítés és magnetofon jegyzőkönyv) jórészt csoportunk biztosította.

g. Az elsősegélynyújtó és biztonságtechnikai tanfolyamot több csoporttagunk eredményesen elvégezte.

2. / A klubélet élénk volt az év folyamán.

a. Klub összejövetelek általában hetenként voltak, összesen mintegy 45 alkalommal. Ezeket az alkalmakat részben elméleti továbbképzésre, részben vetített képes élménybeszámoló tartására használtuk fel.

b. Gyakorló és edzőturát kb. 30 alkalommal rendeztünk, részben barlangban, részben felszínen.

c. Házi barlangversenyre ebben az évben is sor került (HVDJE-kupa a Mátyás-hegyi-barlangban) mely Szabó Géza és Szabó Andrea tevékenysége nyomán már hagyományos eseménnyé vált. Tekintettel a versenyen támasztott sokoldalú követelményre (tájékozódás, gyorsaság, elméleti ismeretek stb.) a csoport tagjait sokoldalú felkészültségre ösztönzi.

d. Bemutatóturáink során a Mátyás-hegyi, Ferenc-hegyi, Baradla, Vass Imre, Legény-barlang, a Solymári és Szoplaki-Ördög-lyuk, valamint a Pálvölgyi-barlang kiépítetlen részei szerepeltek a természetjárók számára bemutatott barlangok között.

3. / A terepi munkák során a Csoport a következőket végezte:

a. / A Jósvafői Musztáng-barlang (a Vass Imre-barlangfeltételezett szenilis rányelője) feltárására koncentráltuk erőink javát. Ennek keretében alapos előkészítés (többek között 1 hetes előkészítő tábor) után augusztus hónap folyamán a BSE csoport intenzív bevonásával két hetes kutatótábort rendeztünk Haragistván. Ebben a munkában Papp Ferenc Csoport 50, a BSE Csoport 10 tagja (és 8 vendég) összesen 41, egyenként 6 órás műszakot dolgozott. Mintegy 25 m^3 kitöltést távolítottunk el a régi víznyelő aknából és az eltömődött víznyelő-barlang továbbbontása során az 1973 novemberben talált első mellékág után ebben az évben felfedeztük a barlang második mellékágát is. Ezzel a régi rányelőt 23 m. mélységig bontottuk ki. (a Vass Imre-barlang feltételezett főága a becslések szerint kb. 50 mélységben huzódik a felszín alatt). A szokatlanul nagyméretű keresztmetszettel rendelkező víznyelő barlang (Vass Imre főág méretei) kedvező fedvése, jó megtartása, a gépesített munkához megfelelő térfogata, kitöltésének jó bonthatósága, és a mélyből feltörő légáramlás teszik reálissá ezt az egyébként a lehetetlenség határát suroló feladatot, amit egy "szenilis" barlangjárat feltárása jelent.

1974 év őszén 12 fő, négynapos munkával megkezdte az 1975. évi kutatótábor műszaki előkészítését, a most már nagyobb mélységű barlang közlekedési és biztonságtechnikai szerelvényeinek beépítését, a villanymotoros és az új helyzetnek megfelelő biztonságosabb és nagyobb teljesítményű darupálya kialakítását.

b. / A Musztáng-barlang környezetében a kutatótábor ideje alatt a pihenő műszakok tagjai folytatták a környék kisebb barlangjainak felkutatását. Többek között feltárták a barlang közelében egy 12 m. hosszú karsztos járatot.

c. / A Vass Imre-barlang feltáró kutatására is sor került.

A főág "Fogas" elnevezésű képződménye melletti oldalkürtőből kiindulva Szilvay Péter és Obbágy János kábelezési munka során egy kisebb méretű új oldalteremre bukkantak (János-terem) amely különleges méretű heliktitjeiről vált nevezetessé. A Vass Imre-barlang rendszerének továbbkutatása érdekében fentiekén kívül is történtek erőfeszítések. Ezt a munkát a csoportunkkal együttműködő Amfora könyvübvárok végezték Kérdő Péter és Bercik Pál csoporttagtársaink részvételével. Az elmúlt évben megkezdték a Szlovákiai Milada és Feneketlen-lednice barlangok terepbejárását egy későbbi buváració előkészítése céljából. Ismeretes hogy ezek a barlangok az 1963 évi szózási kísérlet alapján bifurkációs kapcsolatban állnak a Vass Imre-barlang forrásával (Kistohonya-forrás)

d. / Új zombolyt találtunk a Haragistyai-fennsík déli részén a Babot-kut felett kb. 90 m-el, melyet "Sehova-zombolynak" neveztünk el. A zomboly a Babot-kuttól ÉNY-ra 400 m-re fekszik a Mezna-tető D-i lejtőjén. Mélysége 50 m. 1974 tavaszán április 5-7-án került sor a zomboly kibontására a jósvafői csordás bejelentése alapján, aki megfigyelte, hogy ezen a helyen karrosodott sziklák közötti 20-30 cm-es csatornákon ledobott kő feltűnően sokáig esik. Csoportunk tagjai rendkívül nehéz munkával 2 méter mélységig feltárták az igen kemény sziklafedőt a zombolyba való bejutáshoz. A rendkívül szűk zombolyszáj miatt a zomboly első bejárói a csoport mintegy 20 tagjának közreműködésével Horváth Éva és Mairán Béla voltak. A zomboly csaknem függőlegesen halad a mélység felé, átlagos átmérője 1 m, a keresztmetszvény alakja ovális. Mivel lefelé haladva nem szélesedik, ezért átmeneti formát jelent a klasszikus értelemben vett zomboly és a karrcsatorna között. Viszonylag kevés borsókőszerű képződmény disziti, fenekén lukacsos állományu mészkő zárja el a továbbjutást. Semmiféle légáramlás nem észlelhető a zombolyban, ezért és a feltáró munka során az alján felhalmozódott széndioxid miatt a további vizsgálat egyenlőre leállítottuk. A zomboly érdekessége az a körülmény, hogy az első jelentősebb mélységű zomboly Haragistya környékén. Különösen feltűnő eredmény a Sehova zomboly létezése abból a szempontból, hogy az erősen dolomitósodott Mezna-tetőn és a legmegbízhatóbbnak nyilvánított Babot-kut tápterületén (Aggtelek-Jósvafői vizmú) fekszik. Ezért felmerül a lehetősége annak, hogy a Babot-kuthoz is tartozhat olyan inaktívá vált patakos barlang-

rendszer, amely idején a Vass Imre-barlanggal együtt fejeződött le a Milada-Kecső rendszertől, de bifurkációs hidrológiai kapcsolata nincs a fenti rendszerrel, ezért a Babot-kut ma már csak Mezna-tető dolomitos térszínéről kap utánpótlást. Gyakori szempontok is indokolják, hogy zomboly nyomjelzését idővel elvégezzük (vizmű védőterületének kérdése).

e. / A Vecsem-expedíció műszaki előkészítésében és földalatti munkájában (meghívás alapján) több tagunk résztvett.

f. / A Pálvölgyi-barlang területén tereprendezési és épületalapozási, valamint egyéb munkákat végeztünk az OTvH felkérése alapján.

4. / A tudományos kutatás vonatkozásában az alábbiakat végeztük el:

a. / A geofizikai üregkutatással ebben az évben a tervezett terepi munkákat nem tudtuk elvégezni, mert az elektromos mérőműszerünk kialakítása nemhaladt a kelendő mértékben.

b. / A Vass Imre-barlangi mérőhálózat tovább fejlesztése keretében az év folyamán átalakításra került az I. sz. litoklázis fluktuáció regisztráló berendezés. Korábban a berendezés érzékelőinek beállítása a megfelelő nagytitási mérési tartományba a helyszínen történt, de a beállító személy által kismértékben felmelegített környezet igen körülményessé tette a munkát, mert a nagyon érzékeny berendezés gyorsan elhangolódott. Emiatt a berendezés kalibrálását csak a laboratóriumban lehetett elvégezni. A műszer átalakítása során a tér mindhárom irányba eső érzékelők laboratóriumból való távállítására alkalmas kezelőszerveket hoztunk létre, amely lehetővé teszi a berendezés helyszíni kalibrálását, valamint a laboratóriumból való kényelmes beállítását.

Az elmúlt év folyamán tovább fejlesztettük a barlang klimamérő hálózatát is. Szilvay Péter új hőmérő és pszichrométeres mérőhelyeket hozott létre, valamint két mérőhelyen megkezdte a barlangi párolgásmérést is.

c. / A barlangi rádióaktivitás vizsgálata az év folyamán intenzíven folytatódott Budapesten, Jósvafőn, az Alsó-hegyen és Abaligeten is.

d. / A jósvafői Nagytohonya és Kistohonya-forrás hidrológiai viszonyainak számítógépes analizisében Dr. Cser Ferenc és Maucha László folytatták vizsgálataikat, tovább fejlesztették a források kiürülési görbéire vonatkozó ismereteket.

5. / Külföldi kapcsolataink ápolása sem szünetelt az év folyamán:

a. / Hlavács László a Bulgáriába meghívott MKBT delegáció tagjaként részt vett a bulgár barlangkutatók nemzetközi táborba.

b. / Erdélyben többször is jártak csoportunk képviselői. Részt vettek a Kolozsvári Amatőr Barlangkutató Kör nyári táborán, továbbá a Szelek-barlangjában rendezett feltáró turán.

c. / Vendégként fogadtunk (részben nyári táborunkon, részben Budapesten) több neves kolozsvári barlangkutatót, többek között Bagaméri Bélát és Egri Lászlót.

Gádoros Miklós
titkár

Müller Pál
csop. vez.

A "Herman Ottó" Karszt- és Barlangkutató Csoport

1974. évi jelentése

Az 1973-as év értékelése december 1-ig tartott, így az előző év utolsó hónapjának tevékenységét is az 1974. évinél tartjuk nyilván.

Csoportunk tovább folytatta az eredményes feltáró, felmérő, és tudományos adatgyűjtő tevékenységét, ami a Bükk-hegység további megismerését segíti elő.

A munkatervnek és tevékenységünknek megfelelően minden pénteken 18-20 óráig klubfoglalkozást tartunk az "Ady Endre" Művelődési Házban. A klubfoglalkozásokon előadások hangzanak el, ezek a szakmai felkészültségre, barlangi műveltség növelésére irányulnak. Előadást tartott a csoport részére Dr. Dénes György is, "Az Északborsodi karsztvidék" címmel.

A klubfoglalkozásokon beszéljük meg a csoport belső életével, tagjaival kapcsolatos problémákat, eseményeket, ekkor szoktuk eldönteni a szombat-vasárnapi terepi munkát is.

A csoport igen aktivan kiveszi részét a Területi Osztály rendezvényeiből, és támogatja azokat, sok szervezési feladatot ellát. A Fialtal Hidrogeológusok II. Találkozásának megszervezése, lebonyolítása és a csoport nevéhez fűződik.

Nagyszerű előadást tartottunk a Perecesi Kollégiumban, ahol ötvenen hallgatták végig a diavetítéssel egybekötött előadást. Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a Diósgyőri 21. sz. általános iskolával, ahol földrajzórán tartunk vetítettképes előadásokat. Az iskolától cserébe raktárhelyiséget kaptunk. A csoport belső életének, útképeségének növeléséhez a közös rendezvényeken való részvételt is lényegesnek tartjuk. A Budapesten megtartott Vándorgyűlésen 24-en vettünk részt. A csoport kiállításával egybekötött beszámoló előadást is tartott. Az országos találkozóra magunkkal vittünk olyan személyeket is, akik csak támogatják a csoport tevékenységét, de minden egyes foglalkozáson nem vesznek részt. A pesti csoportok lehetővé tették, hogy a csoport minden tagja megnézze a Mátyás-hegyi, Pálvölgyi- és Szemlőhegyi-barlangokat.

A titkárság által rendezett térképezési és lámpatisztítási versenyen a csoport első lett, ami játékossága mellett felkészültséget is bizonyított.

A csoport belső életéhez tartozik még, hogy erkölcsi alapot és anyagi támogatást adjunk a tagoknak. Pénztárunkból anyagi kölcsönt adunk az arra rászorulóknak, figyelemmel kísérjük problémáikat. A terepi munka rendszeresen résztvevők gumicsizmát és munkaruhát kapnak. Munkatevékenységünk sokkal szélesebbkörű volt, mint az elmúlt évben. A minden szombat-vasárnapi terepi munkavégzésnél feltáró, térképező, dokumentáló és tudományos adatgyűjtő munkát folytattunk. Tovább növeltük a technikai felkészültséget. Zsombolyoknál hathatósabban bevezettük a biztosítást, bejárásoknál sziklamászó technikát alkalmazunk.

Tevékenységünkben mindig nagy szerepet kap a tábor. Az elmúlt év folyamán 3 tábort szerveztünk, eredményeikről a következőkben számolok be:

Borókás-tábor (1974. március 29. - április 15.)

A Borókás töbrök térségében 3 napos indító tábort szerveztünk, és egy időben három helyen végeztünk feltáró munkát. Az eredményesnek látszó munka alapján április 3-15. -ig a tábori munkát tovább folytattuk. Ez idő alatt helyi meteorológiai állomást létesítettünk és a terület karsztmorfológiai jelenségeit térképen rögzítettünk. A táborban 12-14 fős átlaglétszám volt. A terület kutatása igen lényeges a Szinva források vizgyűjtő területének lehatárolása szempontjából, mivel a Létrás-tető felé porfirites rész határolja a vizgyűjtő területet. A Borókás I-ben a feltáró munkát a járat elszűkülése miatt abbahagytuk.

A Borókás II-ben 4 m törmelékben való feltárás után új aknát nyitottuk meg. Nehéz 6 napi feltáró munka után sikerült felfedezni a Bükk-hegység egyik legnagyobb zsombolyrendszerét, ami 100 m mély, az alja szálsziklában elszűkül. Térképe csak a főjáratnak készült el.

A Borókás III-ban sikerült tovább jutnunk elődeinknél, de a járat 40 m körül itt is elszűkül.

A tábor eredményesen zárult, hiszen a feltételezések szerint a Szinva rendszerbe egyedül itt sikerült lejutni, ez a feltáró munka további folytatására ösztönöz bennünket.

"Aqua - expedíció" (1974. július 12. -29.)

A Területi Osztály rendezésében szervezett nemzetközi tábor munkájába kapcsolódott be csoportunk. A csoport átlagosan 16 fővel vett részt, a 18 napra 282 munkanap adódott. A tábor munkájában még a Miskolci Bányász Barlangkutató Csoport vett részt.

A tábor programja:

- a feltáró munka a terület barlangjaiban;
- a terület karszthidrológiai megismerése;
- barlangi térképezés;
- helyi meteorológiai állomás felállítása;
- karsztos adatgyűjtés;
- külföldi kutatók részére a terület barlangjainak bemutatása.

A tábor helye: Létrás-tető

A tábor ideje alatt többször volt vendégünk Dr. Dénes György és Dr. Juhász András, az MKBT társelnökei.

A tábor szakmai tevékenysége

A karsztos adatgyűjtés és a kataszterezés egyik fő szempontunk volt a tábor ideje alatt. A kataszterezés szempontjából lényeges karsztjelenségeket térképre is felraktuk. Munkánk kiterjedt a töbrök, források, nyelők, barlangok helyének pontosítására, adatainak felvételére is.

Meteorológiai állomás:

A helyi klíma tanulmányozására a táborhelyen meteorológiai állomást állítottunk fel, naponta háromszor mértünk; hőmérsékletet, páratartalmat, légnyomást, csapadékot. A kéthetes rendszeres mérés eredményeit feldolgoztuk, és értékelése lényeges adatsor a karsztos fennsík megismeréséhez.

Vizhozammérés:

Létrás-tető, Jávorkút térségében több helyre mérőbukót építettünk be a felszíni vízfolyások hozammérésére, amit rendszeresen leolvastunk. Az összes vízfolyásnál mérést végeztünk, így meg tudtuk határozni a nyelők vizhozamát is. Ilyen jellegű mérést ebben a térségben eddig még nem végeztek.

Feltáró tevékenység:

A tábor keretén belül csoportunk több barlangban végzett feltáró tevékenységet, így a Borókás II, Borókás III-zsombolyokban, a Teknős-barlangban, a Fenyvesréti-zsombolyban, a Bolhási- és a Jávorkuti-barlangokban, Jávorkút II (Szirén)-barlangban.

Több helyen a feltáró munkával 1-2 m-t jutottunk előre, a továbbjutást legtöbbször kúrtó vagy szűk rész átmászása tette nehezzé. Így a Bolhási-viznyelő-barlangban egy 40 m magas kúrtó kimászása, annak minimális bővítése után jutottunk újabb szakaszokba, melyek hossza több száz méter. A Szirén-barlangban szűk hasadékok bővítése után jutottunk tovább, és így nagyon szép cseppköves ágot fedeztünk fel.

A csoport nevéhez fűződik a Teknős-barlang felfedezése, melynek 40 m-ig történő feltárását a Bányász Csoporttal közösen végeztük.

A tábor végén csoportunk a Jávorkuti-viznyelő-barlangban víz alatt végzett feltáró munkát. Gumiruhákat az ÉVIZIG bocsátott rendelkezésünkre. A visszafelé menő patakos ág szifonjából termeltük ki és tettük szabaddá a vizalatti járatot. A munkát palack nélkül végeztük, és a járatban 4 m-t tudtunk előbbre jutni. A jó látási viszonyok mellett 8-10 m-ig láttunk előre, a járatszakasz végig víz alatt volt.

Barlangi térképezés

Térképezési tevékenységünk kiegészítő mérésekből állt, így befejeztük a Borókás II és a Jávor III térképezését. A Szirén feltérképezésére a hosszú járatlabirintusok miatt még hosszú időt kell igénybe venni.

Az Aqua = víz expedíció összetett feladatot oldott meg, munkáját nemcsak egy barlang feltárására összpontosította, a terület jobb megismeréséhez lényeges adatokat szolgáltatott, és az eredmény nem maradt el. A tábor tevékenységéről, szakmai eredményeiről jelentés készült.

A tábor ideje alatt szoros barátság kötődött a lengyel, szlovák, osztrák, német barlangkutatókkal, a barátság ápolása a csoporton kívül a Területi Osztály feladata is. A helyi sajtó nyolc alkalommal számolt be a tábor tevékenységéről.

Mexikó-völgyi tábor (1974. december 26-31.)

A Mexikó-völgyi barlang kutatásánál egy új beszakadást találtunk a kőbánya között 200 m-re. A barlang kutatásával párhuzamosan elkezdtük az új hely feltárását is. Igen nagy mennyiségű törmelék bontásával 4 m-ig jutottunk el. Az igen csapadékos időszak után a patak vizét levezettük a járatba december 18-án. Az öt napos táborban ennek feltárását végeztük. A technika modern eszközeit alkalmaztuk, csörlős módszerrel termeltük ki a törmeléket, hozzá kapcsolódó több irányú kötélpályával.

Az ötnapi feltárásnál 3 x 1 m-es aknát 8 m-ig termeltük ki. Az utolsó napon a patak vizét beengedtük, ami kis mennyiségben elszivárog és az eltömődött járatrendszert bővíti.

A feltárással párhuzamosan meteorológiai állomást is létesítettünk, a patak vízhozamát rendszeresen mértük. A feltárási munkát az 1975. évben fogjuk folytatni. A terület karsztosodására jellemző, hogy a bányaudvaron lemélyülő vizkutató 70-80 m között nagy barlangüreget tárt fel.

A csoport feltáró tevékenysége:

1. / Bolhás-viznyelő-barlang

Mivel a jelenlegi csoport tagjai közül senki sem volt még lenni ebben a barlangban, meg szeretnénk volna ismerni, és a külföldi résztvevőknek is bemutatni. A leszállás ideje alatt a felszíni vízfolyást elzártuk, így jutottunk be a barlangba. A bejárás során egy kúrtól kimászásánál cseppköves elszűkülést kellett áttörni, ahol Pócsi Lajos a lengyel csoport tagjaival új barlangi termet fedezett fel. A lengyelek tiszteletére "Lengyel-Magyar barátság termének" neveztük el. A felső teremrendszert az eddig ismert Ny-i ágból 40 m-es kúrtól értük el. A termék fehér cseppkövekben igen gazdagok. A tábor ideje alatt a Miskolci Bányász Barlangkutató Csoporttal átácsoltuk a bejáratot, és feltáró munkát végeztünk a Ny-i ág végén a törmelékes teremben. A tábor után a feltárást ismét folytattuk, összesen 4 m körül egy lefelé haladó kúrtól termeltük az agyagot. A feltáró munkát ezen a részen tovább fogjuk folytatni. Ezzel párhuzamosan elkezdtük az egész barlang újratérképezését, mivel az előző csak alaprajz, és nem felel meg a mai követelményeknek.

Feltáró munkánk során sikerült egy újabb ágot felfedezni, ahol nagy terembe jutottunk. A terem 15 m hosszú, 3-4 m széles és 30 m magas. Falát mindenütt cseppkőfolyás borítja, alján szép sztalagmitok vannak. A cseppkőképződmények hófehérek. A terem alján kalcit cseppkőgátak sora található. 3-4 kis tenyérnyi tóban 30-40 db barlangi gyöngyöt találtunk. A terem szépsége és gazdagsága bükki viszonylatban ritkaság. A barlang tudományos megismeréséhez rendszeresen mértünk vízhozamot a nyelő előtt. A kihozott pár db barlangi gyöngy mikroszkópos vizsgálata folyamatban van. A továbbiakban szeretnénk befejezni a barlang teljes térképezését, aminek alapján következtetni tudunk annak kialakulására. Az eddigi irodalom és a publikáció feldolgozásával a fotó-dokumentáció (dia, fekete-fehér) elkészítésével igen értékes barlangot tudunk majd bemutatni az országos találkozó résztvevőinek.

A barlangban 3-5 fős csoporttal 23 alkalommal végeztünk leszállást feltáró és felmérő munka végzésére.

2./ Borókás I-időszakos viznyelőbarlang

A barlangban 9 alkalommal végeztünk feltáró és térképező munkát. A feltáró munka során kitisztítottuk a lehullott agyagos törmeléket, és megkezdtük a szikla kivésését. Mintegy 9 m-ig jutottunk le, ahol vége szálsziklában elszűkült. A feltárt rész térképezését elvégeztük. A munkát az elszűkülés és más feltáró tevékenység miatt abbahagytuk.

3./ Borókás II-időszakos-viznyelőbarlang

A barlangban 34 alkalommal végeztünk feltáró és térképező munkát. Terepi bejárás során Kosiczki József mutatta meg a helyet ami egy időszakos vízfolyás végén kis tölcsér-szerű mélyedésben indul. A miskolci barlangkutatók több alkalommal végeztek feltáró tevékenységet, de nem tudtak bejutni a rendszerbe. Csoportunk a feltáró munka során 4 m-es aknát hajtott le. A törmelékek között lemélyült akna nem volt biztonságos, ezért ettől 2 m-re új aknát hajtottunk, 3 m után egy szűk hasadékba jutottunk, melynek kitérítése után jutottunk be a barlangba. 15 m után törmelékes eltömődést találtunk, ennek átbontása és kiácsolása 2 m-t vett igénybe. Ezután már akadálytalanul jutottunk le közel 100 m-ig.

A hagyományos elnevezés szerint zomboly, méreteivel azonban felülmúlja az eddig ismert zombolyokat. Egy-egy terembe sok kúrtó csatlakozik, ezek magassága 30-50 m. A fentről lefelé haladó kúrtók egy-egy terembe összpontosulnak, s együttesen alkotják a zombolyrendszert. 80 m körül találjuk a legnagyobb terem alsó részét, amiből a végpontig szűk hasasékon jutunk be. A nagy teremtől kezdve megváltozik a barlang jellege. A víz oldóhatásának csökkenése vagy a kőzet minőségének változása következtében a járat elszűkül. Igen nagy energiával végeztük a végpont bontását, ahol a szálsziklát kellett vésni. A továbbjutás lehetséges, de nehéz munka kell hozzá.

A barlang időszakosan aktív, közel függőleges helyzetű. A víz oldóképességének következtében a járat végig korrodált. A felső szakaszon erősen csipkézett, 50 m alatt sima. Cseppköves részek csak az elaggott oldaljáratokban vannak. Legnagyobb csappköve a végpont közelében egy 3 m-es pagoda-szerű cseppkőoszlop.

A barlang egyes részeiről fotó és diafelvétel készült. Jelenleg a főjárat alapvonal térképezése történik. További feladatunk, hogy a járat ácsolatainak megerősítését, a végpont bontását, a teljes térképezést elvégezzük.

Tudományos téren: zombolyklimai vizsgálatok, kőzet- és vízszintes vizsgálatok és a genetikai kérdésre válaszadás.

A zomboly a barlangkutatók számára szakmailag különleges és az elméleti alapismeretekhez sok támpontot ad.

4. / Borókás III. -időszakos-viznyelőbarlang

A barlangban 13 leszállással feltáró munkát végeztünk.

Több barlangkutató csoport tevékenykedett a feltárásánál. A nyelőtől 50 m-re kis forrás fakad. Csapadékos, vagy hóolvadási időszakban vize a nyelőbe folyik. Száraz időszakban vize kiapad.

Munkánkat a bejáraton részen az ácsolat kicserélésével kezdtük, az aknába 15 m-es hágcsót építettünk be. A szifon kitisztításával jutottunk le a kb. 35 m-ig ismert szakaszba. A továbbjutás a járat bővítésével (szikla véséssel) történt mintegy 5 m hosszán. A járat továbbra is szűk hasadékkal folytatódik, melynek feltárását tovább végezzük. A végpontra való lejutást a szűk részekon keresztül igen megnehezíti az amúgy is nehéz feltárási tevékenységet.

A Borókás -időszakos-viznyelőbarlangok közel helyezkednek el (100-200), szakmailag érdekesek. Valamelyik járaton való lejutás közelebb hozná a feltételezett Szinva-rendszer megismeréséhez. Az eddigi feltárások nagy barlangi üregeket mutatnak ki, és csapadékos időszak esetén a vízfestés jobban lehetségessé válik.

5. / Bódzás II. -zomboly

A csoport nyilvántartásában 8 m-es zomboly név alatt ismeretes. A "Herman Ottó" csoport 52 m-ig tárta fel előzőleg. Az ismételt feltárást az elmúlt évben kezdtük el.

a zomboly 8 m-ig volt nyitott. Az 52 m helyett 40 m-ig ismert résznél lefelé végeztük a feltárást, 19 leszállással 65 m-re sikerült lejutni.

A végponton levegőhiányt tapasztaltunk, de folytattuk a feltárást, és 4 m-es agyageltömődést bontottunk ki. Jelenleg a végpontot egyag zárja el. A járatok térképezését részben elvégeztük.

További feladatul tüztük ki a térképezés befejezését, fotódokumentáció elkészítését, minimális klíma-mérést és a barlang leírását.

6. / Bodzás III. -zomboly

A II-es alatt 50 m-re sziklás részen végeztünk feltárást 9 alkalommal. Az agyagos eltömődést 4 m-ig bontottuk ki. Elképzelésünk szerint az előzővel párhuzamos járatba jutunk. Míg ott a továbbjutás igen nehéz, addig itt fennáll a lehetőség a továbbjutásra.

7. / Csemetekerti-viznyelő

Itt tovább végeztük a feltárási lehetőségek tisztázását.

A forrás vize elfolyt a barlang bejárata mellett. A vizet elzáró gát és árok létesítésével ismét bevezettük a barlangba. Feltehetően amit feltáró munkával nehezen tudunk elvégezni, azt a víz elvégzi helyettünk.

8. / "Cserba-réti-katlan"

A Cserba-réti kőbánya fölött 200 m-re körivben elhelyezkedő katlanszerű sziklafal, melynek egyik oldala nyitott. A katlanban 4 lyukszerű képződményt bontottunk ki. A katlant a lyukakkal együtt feltérképeztük.

9. / Cserba-réti zsomboly

A zsomboly régóta ismert a barlangkutatók előtt. A Cserbaréti kőbánya fölött 100 m-re a hegy oldalában található. A zsomboly alja erősen eltömődött, további bontása nagy munkát igényelne. A zsombolyt feltérképeztük, és a lényeges mérési vizsgálatokat elvégeztük.

10. / Dorongós-időszakos-viznyelőbarlang

Csoportunk 25 leszállást végzett a barlang további feltárására. Mivel ez a csoport régi kutatási helye, folytattuk a feltáró tevékenységet. Sikerült egy oldalkürtőbe bejutni, ennek lefelé folytatása eltömődött. Ezt az eltömődött részt bontottuk ki, azonban a hasadék lefelé elszűkül. Jelenleg a Dorongós barlang törmelékes labirintus. Nagy hóolvadás, vagy esőzés alkalmával sok vizet nyel. A törmelékes, gambis zónában igen veszélyes a feltárás, és elzárja a továbbjutást. A barlang feltérképezését az áttekinthetőség miatt elvégezzük, és tovább folytatjuk a feltáró tevékenységet.

11. / Égés-árki-időszakos-viznyelőbarlang

Az Égés-árok középső szakaszán egy beszakadást bontottunk meg, 8 leszállással. 2 m-es bontás után 8 m-ig jutottunk le, ahol agyageltömődést találtunk. Az eltömődés hézagos, az időszakosan befolyó víz az agyag tetején elfolyik. A feltárással 2 m-t haladtunk előre, folytatását tovább végezzük. A barlang igen érdekes mészkőben alakult ki, ez hófehér, erősen repedezett. A víz oldóhatása a repedések mentén fejtette ki hatását.

12. / Fehérkő-lápi-időszakos-viznyelőbarlang

A fehérekő-lápi turistaház felől csapadékos időszakban felszíni mélyedés hozza le a vizet, ami 200 m után elnyelődik. Az elnyelődési helyet bontottuk meg, egy-egy feltáró csoport 9 alkalommal végzett feltáró munkát. A felső agyagos, törmelékes rész után rövid idő alatt 5 m körüli szűk aknába jutottunk. Az akna alja derékszög-

3368

ben megtörik. A bontást igen megnehezíti a szűk akna. Jelenleg csak a lábánál kikötött és fejfel leengedett kutató tudja a feltárást végezni.

13. / Fenyvesréti-időszakos-viznyelőbarlang

A Barlang a Miskolci Bányász kutatók területe. A tábor ideje alatt közös feltárást végeztünk 4 leszállással. Ez idő alatt a bontással 2 m-t haladtunk előre.

14. / Ilonakuti-időszakos-viznyelőbarlang

A budapesti barlangkutatók és Herman Ottó Csoport az elmúlt időszakban feltáró munkát végzett. A feltételezett eredmény elmaradt, mivel a felső járatok mind elszűkülnek, továbbjutás a vízfolyás után lehetséges.

Csoportunk a barlang minden részét átnézte, és elvégezte a barlang teljes térképezését.

15. / Hollós-tetői-viznyelőbarlang

A barlang feltárását a Miskolci Bányász Csoport kezdte el több évvel ezelőtt. A bejárati részt 4 m mélységig kiácsolták, a törmelékes zóna közötti kis teremre jutottak. Ebből még lejjebb jutottak egy aknaszerű járaton. 7 leszállással tovább folytattuk az időközben beomlott barlang bontását. A bontással elértük az előttünk feltárt mélységet, ekkor az erős csapadékos idő omlást okozott, és az eddig feltárt részt eltömté.

Kiszállás alkalmával vizminta vételt végeztünk, és hozamot mértünk a felszíni vízfolyás megismerésére.

16./ Jávor-kuti-viznyelőbarlang

A barlangban a tábor ideje alatt is végeztünk feltáró és kutató tevékenységet. A nyári csapadékos időszak igen váltakozó hozamot eredményezett az aktív partakos ágban, a leszállások ennek észlelésére történtek. A tábor végén vizalatti feltáró munkát is végeztünk a szifonban. Ugyanekkor vittük le és építettük be a mérőbukót, a lejárati szakasz oldalrendszerében a haránttörésnél pedig továbbjutási lehetőség után kutattunk.

17./ László-zsomboly

A zsomboly eddigi szakirodalomban Bodzás I-zsomboly néven ismeretes. A Csemetekert területére esik, ahol tovább folytattuk az előző évben elkezdett feltárást. A zsomboly nevét László Istvánról kapta, aki 1968-ban a lovaskocsiról leugorva belecsuszott a zsombolyba és meghalt.

A feltáró munkát 25 m alatt törmelék, majd agyag eltömődésének kitermelésével folytattuk, 18 leszállást végeztünk a feltáró és térképező munkára.

A zsomboly 2 m átmérőjű, a kitermelt agyagot a közepén elhelyezett ácsolat mögé raktuk, lefelé pedig biztosítottunk. A feltáró munka értelmetlensége miatt (teljes agyagos eltömődés) a zsombolyból kivettük a hágcsót és a nyílást befedtük.

18./ Mexikó-völgyi-barlang

A Miskolci Viuművek megbízásából a "Tatár-árki-barlangban végzett karszthidrológiai vizsgálatok" címmel dokumentációt készítettünk. A dokumentáció egy példánya az MKBT adattárában megtalálható.

A barlang felfedezése a csoport nevéhez fűződik, 1967-ben jutottak le a barlangba. Szakemberek előtt ismert volt, de semmilyen dokumentáció nem készült róla. Csoportunk 57 leszállást végzett a feltáró-, térképező, és az adatgyűjtő munka elvégzésére.

Több helyen végeztünk feltáró munkát, ahol a járatok irányának meghatározása történt.

A barlang jelenlegi mélysége -80,18 m, a felmért összhosszúsága 700,3 m.

Kísérleti céllal átbontottuk a barlang és a patakmeder közötti szakaszt, és beengedtük a patak vizét. A víz útját követve és elemezve egy sajtszerű barlangot kaptunk, amit a térképezés is kiemel. Elvégeztük a barlang teljes térképezését, klimaméréseket végeztünk, vizmintákat elemeztünk a barlangba befolyó vizből.

A szakvélemény javaslatában foglalkozik a barlang jelentőségével és továbbkutatásával a Miskolc-tapolcai források szennyeződése szempontjából.

A végpont szálsziklában elszűkül, további feltárás azonban lehetséges. A mérési adatok alapján 30 m szükséges az aktív vizes szakasz eléréséig.

A barlang további feltárását és dokumentáció növelését tovább fogjuk végezni.

19. / Mexikó-völgyi-időszakos viznyelő

A barlang feltárásával a "Mexikó-völgyi tábor" fejezetben részletesebben foglalkozunk.

20. / Száraz-zsomboly I. -II.

A Száraz-völgy felső részén sziklás területen 2 zsomboly nyílik. Bejárás alkalmával bontottuk meg, rövid bontás után bejutottunk. Feltáró és térképező munkát 5 leszállással végeztünk. Az I. 8 m után terembe torkollik. A terem alja teljesen el van agyagosodva, rengeteg csontmaradvány található benne.

A II. -es 5 m-t halad lefelé, ott elszűkül.

3368

Mindkét zsomboly térképezését elvégeztük. Megfelelő szakembersegítségével ásatást végeztünk az I. -ben. A barlangkitöltés korának meghatározása lényeges a terület lepusztulása szempontjából.

21. / Szeleta-zsomboly

Három leszállást végeztünk a zsomboly megismerésére, továbbkutatási lehetőségeinek tisztázására.

22. / Szirén-barlang (Jávor II.)

A tábor ideje alatt végeztünk feltáró munkát a Miskolci Bányász Csoporttal közösen. A törmelékes zóna alatt végeztük a feltáró tevékenységet, ahol 3 m-t haladtunk lefelé. Alja szálsziklában elszűkül.

A barlang vízszintes kiterjedése igen nagy, több órát vesz igénybe bejárása.

A térképező munka során a csoport tagjai Molnár László vezetésével 300 m-es ujcseppköves szakaszt tártak fel. A barlang nagy kiterjedése miatt a térképező munkának csak egy részét tudtuk elvégezni. A barlang feltárását és térképezését tovább fogjuk folytatni.

23. / Teknős-zsomboly

A tábor ideje alatt fedeztük fel a zsombolyt. Pásztor Béla vezetésével felszíni bejárásnál kis beszakadást bontottak meg, rövid munka után bejutottak a zsombolyba. A további feltárást közösen végeztük el a Bányász Csoport barlangkutatóival.

A dolomitban képződött zsomboly jelenleg 35 m mély, az alját törmelék zárja. A feltáró munkát itt is tovább fogjuk végezni.

24. / "Utfeletti katlan"

Beszakadásos jellegű karsztos mélyedés. Az idősebbek elbeszélése szerint a 30-as években a pestiek már végeztek benne feltáró munkát. A kitermelt föld jelenleg is felismerhető.

A katlan oldalában kibontottuk és feltérképeztük a lyukat. Az üregekkel együtt feltérképeztük a katlanszerű karsztos képződményt is.

25. / "Utmenti zomboly"

A Csemetekert közelében a Fehérkő-lápai turistaházhoz vezető ut mellett nyílik a bejárata. A zomboly régóta ismert, ennek feltárását és térképezését végeztük. A térképezési munka teljesen elkészült. A feltáró munka során emberi csontvázmaradványokat és koponyát találtunk.

A barlang feltárása és dokumentálása tovább folyik.

26. / Vadas-zomboly

A zomboly feltárását tovább végeztük, az elszűkült részen eddig nem tudtunk tovább jutni.

27. / Vadas-viznyelő

A viznyelőt a csoport pár évvel ezelőtt bontotta ki, eddig irodalomban még nem jelent meg.

A csoport kb. 60 m-t jutott le, ahol a víz folyás elszűkült. Az év folyamán kitisztítottuk a vízfolyás medrét és minden vizet beengedtünk a barlangba.

Terveink között szerepel a barlang feltérképezése, kutatása vízfestés elvégzése.

A területen ez az egyetlen állandó vízfolyású nyelő, méreteire nézve a legnagyobb, összefüggésvizsgálat meghatározására a legjellemzőbb.

28. / Vár-tetői-barlang

A barlang kutatását és térképezését az elmúlt évben fejeztük be. A több alkalommal történt leszállás mintavételezési céllal történt.

29. / Vesszős-gerinci-barlang

A barlang régóta ismert a kutatók előtt, hosszú időn keresztül több helyen végeztek feltáró tevékenységet. A csoportunk a feltáró munkát folytatta,

Mint elaggott barlang, igen érdekes képződmény, üledékkitöltés, klíma és archeológia szempontjából.

30. / Barlangi kataszterezés

A kataszteri tevékenységet azért vesszük a kutatások közé, mert a felszíni bejárás során összetett feladatot oldunk meg. A meghatározott útvonalon az ismeretlen barlangok, lyukak, zsombolyok adatait kataszteri lapra felvesszük, térképen bejelöljük helyeiket. Ugyanakkor egy csoport rövid idő alatt feltárást tud végezni. Eldöntjük, hogy lehetséges-e a továbbjutás. A másik csoport azonnal hozzákezd a térképezéshez. Elvégezzük a barlang leírását, és az esetleges szakmai érdekességeket feljegyezzük.

Az elmúlt év során 10 felszíni turát szerveztünk a Bányabúkk, Kis-fennsík, Csipkás-kut, Kurta-bérc, Rejtek-völgy térségében.

Ez idő alatt kb. 40 kisebb kőfülke, lyuk, nyelő, barlang dokumentálását részben, vagy teljesen elvégeztük. Ez a kataszteri adatlap kitöltésében és térképezésben nyilvánul meg.

Az igen aktív csoporttagság eredményezi, hogy minden szombat - vasárnap 10-15 fő végez a barlangban feltáró munkát. Az elkészített statisztika még jóval alatta van a reális értékeknek.

Kutató munkánkat nagy területen végeztük, így lehetőségünk volt nagy területek megismerésére.

Az év folyamán feltáró munkát több barlangban végeztünk, mint az 1973-as évben. A barlangok számszerű növekedése nemcsak a feltáró helyek mennyiségét növelte, hiszen a csoport kemény feltáró munkája eredményezte a Borókás II, a Teknős zomboly és számtalan kisebb barlang felfedezését, a feltárások előrehaladását, az Aqua-expedíció keretén belül közel 1 km hosszúságú barlangszakasz felfedezését.

A csoport tudományos tevékenysége

A csoport igen aktívan bekapcsolódik a Területi Osztály tudományos tevékenységében, együttműködik a Tudományos Munkabizottsággal, több munkabizottságban részfeladatokat old meg.

Tudományos tevékenységben olyan célkitűzéseket valósít meg, melyeket a csoport felkészültségének megfelelően el tud végezni.

Nagyarányu tevékenységként a csoport hozzákezdett a Bányabükk térképezésének feldolgozásához, ez a Tavi-vizműtől Fehérkőlapáig terjed. A területen feltáró kutatás, barlangtérképezés (kb. 40-50), mintavételezések, morfológia, barlanggenetika, összefüggésvizsgálat adatgyűjtése és munkavégzése történik.

Kutatási területünkön rendszeresen mérjük a felszíni vízfolyások és nyelők hozamát, amit egy-egy barlang dokumentációjához csatolunk.

A Tudományos Munkabizottság részére csoportunk végzi a mintavételezést, így munkánk kiterjed a vízkémiai, vizbiológiai, kőzettani, bakteriológiai, ásványtani mintavételezésekre is. A mintavételezéshez szükséges leírást is megadjuk, a vizsgálati eredményeket pedig a barlangdokumentációhoz csatoljuk.

Táborok alkalmával mindenkor létesítünk meteorológiai állomást, adatait szintén csatoljuk a tábor jelentéséhez.

A csoport kataszteri tevékenysége kiemelkedő, itt lényeges előrehaladást értünk el az előző évekhez képest.

Barlangfeltárás és tudományos munkavégzés alapján a komplex barlangkutatásra törekszünk.

A szakmai eredményeket a csoport tagjai tudományos dolgozatban alkalmazzák, ennek egyike, Hernádi Béláé III. díjat nyert.

Csoportunk munkáját nagyban értékeli a Magyar Hidrológiai Társaság Borsodi Csoportja és az MKBT Északmagyarországi Terület Osztálya, ahol szervezésben, munkavégzésben, rendezvények lebonyolításában résztvettek.

Tagjaink közül az alábbiakat részesítették jutalomban:

Molnár László, Pócsi Lajos, Csanálosi Magdolna, Pásztor Béla.

Évzáró Klubnapunkon a csoportban kiemelkedő tevékenységet folytató személyeket jutalomban részesítettük, ezek: Gyenge Lajos, Czapák György, Karácsony Gábor, Mozgó Endre, Himmer Béla.

Az Aqua-expedíció résztvevői közül 13-an 10 napos szlovák körutazáson vettek részt, ahol megtekintették a nevezetes barlangokat, és tátrai turán voltak, megmászta a Rysyt is. Szoros barátságot kötöttek a Rimaszombati Barlangkutató Csoport tagjaival.

Nagy figyelmet fordítunk a csoport nevelő tevékenységére is. Tagjaink között barátság alakult ki, ami még inkább növeli eredményeinket.

Az elmúlt év során csoportraktárat létesítettük az utóképeség növelésére, rendszeresen kijáró tagjainknak csizmát és munkaruhát tudunk biztosítani. A bontási munka jobb eredményének érdekében növeltük a szerszámkészletet, hágcsokat készítettünk, 400 m szilont vásároltunk, feltáráshoz csörlőberendezést alkalmaztunk.

Eredményeink eléréséhez sok segítséget kaptunk az Ady Endre Művelődési Ház-tól. Mindig figyelemmel kísérték a csoport munkáját, együtt örültek velünk sikereinknek. A Művelődési Ház lehetőséget és otthont biztosított a klubfoglalkozásokra, terepi munkavégzésnél gyakran meglátogattak bennünket. A csoport nevében köszönetet mondok ezért az önzetlen segítségért.

Jó kapcsolat alakult ki a helyi sajtó szerkesztőivel, akik nemcsak a tábor ideje alatt, hanem azon túl is beszámoltak eredményeinkről.

Munkánk során igen nagy mennyiségű barlangi adat gyűlt össze, ennek publikálását folyamatosan végezzük.

Az elkövetkezendő esztendőben még nagyobb aktivitással és eredményességgel kívánjuk folytatni tevékenységünket. Már most elkezdjük a felkészülést a XX. Országos Találkozóra, ahol a dokumentációk kiállításával és beszámolóval, valamint feltárási eredmények bemutatásával járulunk hozzá a találkozó sikeréhez.

Mészáros Károly
csop. vez.

Jelentés a debreceni KLTE Tóthfalusi Kollégium
Barlangkutató csoportjának 1974. évi munkájáról

Csoportunk kutatásai ebben az évben két területre koncentráálódtak Szalonna környéke és a Bükk területére.

A Szalonna feletti Szár-hegyen még 1973. áprilisában 5 napos terepbejárást végeztünk. A bejárás során megvizsgáltuk a Szár-hegytől északra Perkupa felé induló völgy völgyfőjét is, amelyet három hatalmas - 150-200 m átmérőjű - töbör tagol. A legészakibb töbörben egy jól fejlett viznyelőt találtunk. A nyelőt laza törmelék töltötte ki, s szájánál jó darabon felszínre bukkant a szálkőzet is.

A viznyelőt feltételezett barlangjának feltárására 1973. augusztus 3-13 között tábort szerveztünk. Ennek keretében naponta átlag 10 fő dolgozott a bontási és ácsolási munkálatokban. A tábor eredményességét nagyban elősegítették a VMTE Tektonik Barlangkutató Csoport által kölcsönzött szerszámok, valamint Szenthe Istvánnak személyes részvétele. A nyolcadik napon bejutottunk egy kisebb ~~üre~~regbe, majd további egy napos bontás után feltártuk a jelenleg ismert barlangjárásokat. 1974 során ismét a barlangban dolgoztunk a továbbjutáson. Kutatásaink alapjául az szolgál, hogy a barlang eddigi legmélyebb pontja is több mint 150 méterrel a feltételezhető karsztvizszint fölött fekszik. Az új barlang feltérképezésén kívül terepbejárásokat is végeztünk a terület karsztobjektumainak felderítésére, mert terveinkben szerepel, hogy ezekről katalógust állítsunk össze.

Az új barlang, egy nagyméretű asszimetrikus töbör legmélyebb pontján nyílik. Jól fejlett patakmeder fut hozzá, amely azonban vizet csak időszakosan vezet. A barlang 204° - 234° délészirányú, 17° - 31° délészögű gutensteini mészkő réteglapjai között alakult ki. Járatainak iránya a mészkő rétegdőlésének irányát követi. A járatok mennyezetét a legtöbb helyen a gutensteini mészkő sík réteglapjai alkotják.

A járatok alja az anyakőzet törmelékéből áll? amelyet bemosott agyag köt össze. A kitöltésben elszórva 5-80 mm átmérőjű, 3-as kerekítettű kvarc és kvarcit kavicsok vannak. Több helyen csak a járat mennyezetét alkotja a mészkő, mivel a járat, a mészkőben levő régi üreg kitöltését alkotó agyagos törmelékbe vágódott be, s így oldalait és alját törmelék alkotja. A továbbjutást az üreg járhatatlanná szűkülése teszi lehetetlenné.

A barlangot - összképe alapján - eltömődés utáni ujrakimosás fázisában levő időszakos viznyelőbarlangnak kell tekinteni. Járatainak összhossza 70 m, mélysége 20 m.

A barlangot a feltárás nehézségeire utalóan csak a "tömör gyönyör gödör"-ként emlegetjük a végleges névadásig.

(A legalkalmasabb elnevezésnek a Szár-hegyi-viznyelőbarlang elnevezés látszik. Végleges döntés az érdekeltek bevonásával - a felfedezők, a terminológiai és normológiai munkabizottság és az MTA. Földrajzinév Bizottság - a barlangkatasztrézési munkák során lesz. /Szerk. megj./).

A Bükk kutatását megkönnyíti számunkra a hegység kedvezőbb közlekedési helyzete is. Előkészítő terepjárások után ide szerveztük meg nyári táborunkat augusztus 2-3 hetében, az OTVH által finanszírozott Természetvédelmi TDK-tábor keretein belül. Ekkor a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem, a székesfehérvári Geodéziai Főiskola, valamint a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Karszthidrológiai TDK barlangkutatóival közösen dolgoztunk a Fekete-sáron a Róka-luk nevű viznyelő bontásán, valamint a Nagymező egyik névtelen viznyelőjén. Ezenkívül a programnak megfelelően terepjárásokat és geomorfológiai megfigyeléseket is végeztünk a Nagy-fennsík, valamint több leszállást a Kiskőhátizsombolyba. A nyári munkát november elején 5 napos táborban folytattuk a Nagy-mezőn, - ismét az előbbi csoportok együttes részvételével.

Szeptember végén felvettük a kapcsolatot az MHSZ Debreceni Könnyűbuvár klubbal, s ez a két csoport között egyre szorosabb együttműködéssé fejlődött, amelyet a közelmúltban szerződésben is rögzítettünk. Ennek keretében buváraink a Jávor-

kuti-viznyelőben, a Létrás-tetői-Vizes-barlangban, illetve a Baradla-Asló-barlangban végeztek barlangi merüléseket. Közös véleményünk, hogy az együttműködésnek máris széles perspektívái bontakoztak ki, melyeknek kihasználása az 1975. év feladata lesz.

Nemzetközi kapcsolataink az évi terven túl is bővültek. 1973-as látogatásunk vizsgálatára, - a kollégiumainak közti szerződés alapján - három czestochowai főiskolás barlangkutatóval jártuk be két héten keresztül a Budai-hegység, a Bükk, Aggtelek és az Alsó-hegy jónéhány érdekes barlangját. Augusztus végén pedig csoportunk néhány tagja a rozsnyói barlangkutatók meghívására 5 napos táborban vett részt, melynek során a Szilicei- és a Pelsőci-karszt több jelentős barlangját bejártuk.

Programunkban szerepelt a csoport tagjainak elméleti és gyakorlati képzése is. Ennek céljából egyrészt igen sok barlangot bejártunk a csoporttal, főként Magyarországon, Jórészt terepbejárással összekötve. Az áprilisi szünetben pedig, öten a csoportból, 5 napos turát tettek Romániában, melynek során részben a Tordai-hasadék, részben a Szkerisoara környéki barlangokat járták be.

A nyiregyházi Vak Bottyán Alpin Klub meghívására áprilisban csoportunk három tagja sziklamászó gyakorlaton vett részt a Sólyom-bércen. Ugyancsak a tavasz folyamán hívtuk meg a VMTE három sziklamászóját, Debrecenbe, és közös kötéltechnikai bemutatót illetve gyakorlatot tartottunk a kollégium előtti parkban. Az elméleti képzés érdekében előadássorozatot tartottunk a kollégiumban, barlangos témákból, részben saját, részben meghívott előadókkal (Szenthe István, Lakatos János, Kordos László, Nagy Sándor, Szeremley Szabolcs).

Folyamatos munkánkat nagyban nehezíti, hogy csoportunk tagsága, 3-4 törzstag kivételével, gyakran kicserélődik. A tagok csak egyetemi tanulmányaikat végzik Debrecenben, így sem előtte, sem utána nincs reális lehetőségünk arra, hogy a csoport munkájába hosszabb időre bekapcsolódjanak. Reméljük, hogy a buvár csoporttal való együttműködésünk enyhíti majd ilyen irányú gondjainakt.

Balás Anna
csoportvezető

Szár-hegyi-viznyelőbarlang

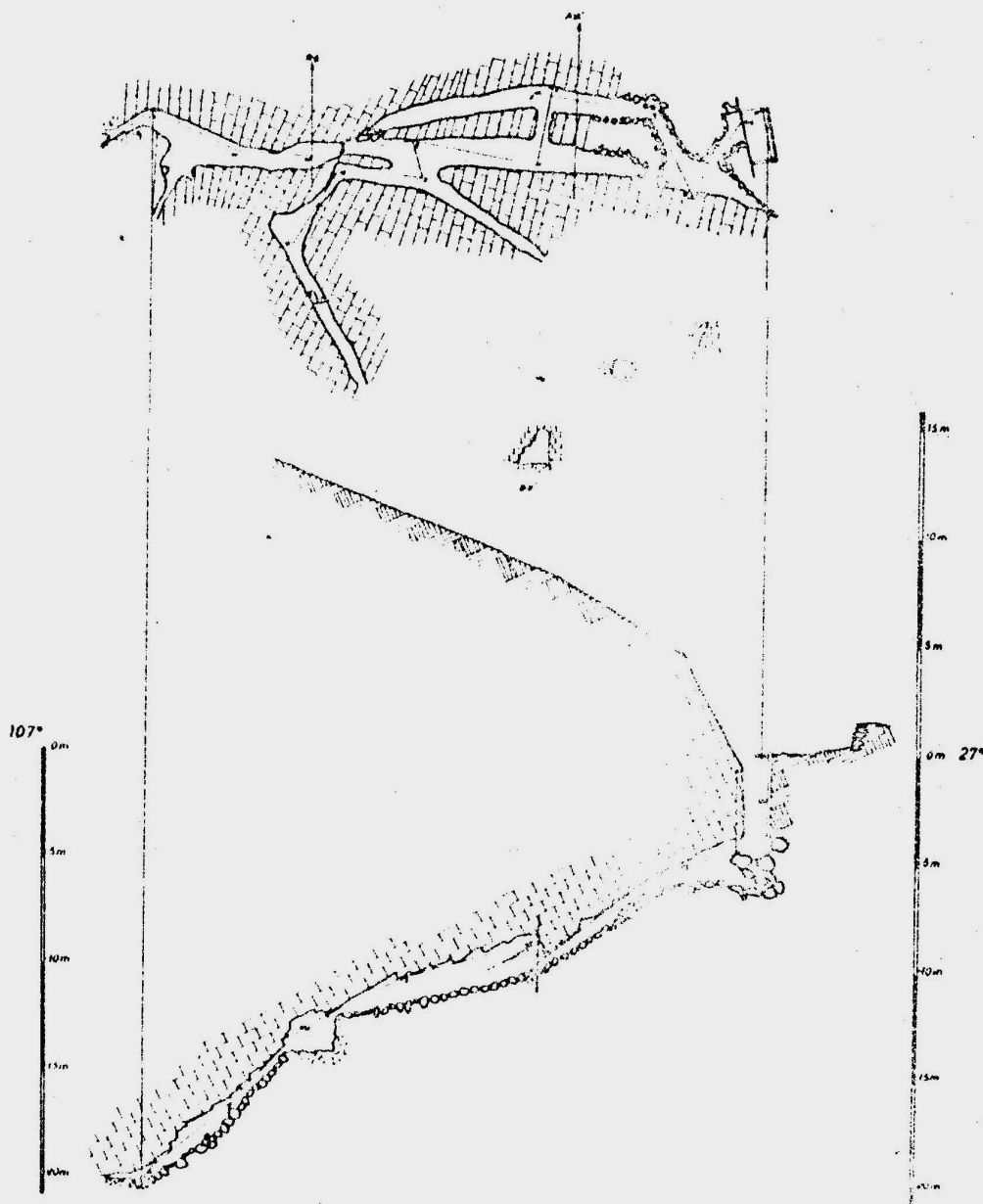
FELTÁRTA: a Debreceni KLTE Tóthfalusi Sándor Kollegiumának barlangkutató csoportja 1973 aug.

FELMÉRTEK:

Bakó Anna
Gáspár Vilmos
Szenthe István
Timár Mária

SZERKESZTETTE:

Szenthe István
RAJZOLTA:
Molnár András

3368

Beszámoló az MKBT Szegedi Egyetemi Csoport
1973. II. félévi és 1974. I. félévi munkájáról

Az MKBT Szegedi Egyetemi Csoportja 1973. november 21-én alakult 26 fővel. Elnöke Dr. Jakucs László, a JATE Természeti Földrajzi Tanszékének vezető professzora, titkára Mezősi Gábor V. éves matematika-földrajz szakos hallgató. A csoport 90%-ban egyetemi hallgatók alkotják. A taglétszám túlnyomórészt földrajzszakos hallgatókból áll, de található közöttünk geológus, matematikus, fizikus és biológus hallgató is.

Munkatervünket az egyetemi tanévhez igazítjuk és a csoport jellege meghatározza a kutatási tevékenységünket is, mivel anyagi bázisunk nincs.

1974. I. félévében 3 barlangjáró kirándulás szerepelt a munkatervben.

Január 26-29-ig Jakucs professzor vezetésével 28 fő vett részt a Baradla- és a Béke-barlang bejárásán. Februári szakülésükön értékeltük a barlangjárások eredményeit, majd a Pálvölgyi barlang ismertetésére került sor.

Március 1-3. között 21 fő vett részt a Mátyás-hegyi-barlang és a Solymár-Ördöglyuk bejárásán, amelyhez segítséget a Vörös Meteor Szakosztálytól kaptunk, Ezen a turán került sor Solymáron sziklamászó edzésekre is.

Március 12-én Dr. Jakucs László tartott előadást a barlangkeletkezés genetikájáról, s ismertette a megjelent legújabb szakirodalmat is, amely az 1973. szeptemberében Csehszlovákiában levezetett tanulmányi kiránduláshoz is kapcsolódott.

Áprilisi programunkban a Budai- és a Pilis-hegység barlanglátogatása szerepelt. Erre 3 napon át 18 fővel került sor. 5 tagtársunk ugyanekkor Romániában végzett karszttanulmányokat.

5 fő vett részt a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem KISZ-szervezete rendezésében augusztusban lebonyolított Bükkfennsík kutatótáborban.

Az elmúlt időszakban szervezett barlangturák feladatához tartozott a bejárt barlangok megismerésén túl a patakbarlangok eróziós szinlőinek és a szinlőteraszokon található hordalékanyagok kronológiai problémáinak tisztázása, valamint a barlangképződési fázisok és a felszíni morfológiai kincs közötti korrelációs viszony tisztázása is. Ez utóbbi témakörökből tudományos dolgozat is készült, mellyel Mezősi Gábor titkárunk az Országos Diákköri Konferencián is indult.

A VÖRÖS METEOR T. E. Diogenes barlangkutató csoportjának beszámolója
az 1974. évben végzett munkájáról

Az egri - miskolci m̄tut és a Répáshuta - Csunya-völgy által határolt területen folytattunk az előző években elkezdett feltáró és térképezési munkálatokat. Ennek során három munkahelyet létesítettünk:

- Diós-pataki III. inaktív víznyelő barlangnál
- Háromágu I. III. inaktív nyelőknél

A kutatást a régebbi helyeken sem hagytuk abba, így az:

- Szarvasetető-i-víznyelő
- Pénz-patak-i "
- Diós-patak-i "
- Karabélyos-barlang

Dióspataki II. nyelő: A nehéz munkakörülmények miatt látványos eredményeket nem produkáltunk, de az eddig ismert végpontokon túl jutottunk.

Itt a víz a szálkőben olyan szűk keresztmetszetű helyen folyik, hogy csak a vízben térdelve lehetett dolgozni.

Reméljük, hogy a megbolygatott üledéket ezzel valamelyest segíti munkánkat.

Vizhozam, hőmérséklet és páratartalom méréseket is folytattunk.

Diós-pataki III-as nyelő: Az ácsolatot készítettük el.

A következő táborunk bázishelye lesz.

Háromágu I-III-as nyelők: A kitermelés igen szűk sziklahasadékban történik, ezért csak igen lassan lehet lefelé haladni. Idáig 5 m-rel mélyítettük a barlang fenekét.

Szarvasetető-i-víznyelő: A tavaszi és a nyári táborban aktívan dolgoztunk. Az őszi tábor idején nem foglalkoztunk vele, mert hosszú esőzések miatt az ácsolatot az óriási víztömeg kimosta és az eddig biztosan egymáson nyugvó kőtömböket labilissá tette.

Ujra ácsolása a jövő évi programunkban szerepel.

Pénz-pataki-viznyelő: Számos leszállást végeztünk igen mostoha körülmények között, annak felderítésére, hogy egy föld alatti tábor esetén, hol lenne célszerű a továbbjutást megkísérelni, ill. viszonylag száraz szálláshelyet létesíteni. A VMTE központi csoportjával közösen a felső omladékos részben rövidítő járatot bontottunk, így viszonylag könnyen és gyorsan lehet a Jutka kürtőig eljutni. December hónapban még egy leszállást végeztünk.

A felsorolt aktiv, ill. inaktív viznyelők egy részéről, valamint számos kisebb barlangrői, üregről készült dokumentációt a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat tájékoztatójában közöltünk ill. folyamatosan közöljük.

A megfigyeléseket a jövőben szeretnénk kiterjeszteni vízhozam, hőmérséklet- és páratartalom mérésekre is, ezek évenkénti dinamikus változását térképen rögzíteni.

A VITUKI által tervezett átfogó karsztviz kutatási program végrehajtásában aktívan kívánunk résztvenni.

A budapesti Mátyás-barlang kezelését továbbra is a csoport végzi. Az OTVH-val egyetértésben a KINIZSI és VÖRÖS METEOR barlangkutatói együtt munkálkodnak a tanbarlanggá történő kiépítés munkálatainak előkészítésében.

A csoport a feltáró és kutató munkán kívül nagy jelentőséget tulajdonít a tagok elméleti és technikai továbbképzésének, továbbá a többi csoportokkal való jó kapcsolat kiépítésének, valamint a létszám növelésének.

Ennek eredményeként számos tag részt vett a mászás és biztosítás technikai oktatásokon és tudományos előadásokon. Alapozó- oktató-, mászó turákat szerveztünk az Oszolyon, a Hét-lyuk zsombolyba és a Remete barlanghoz.

A miskolci barlangkutatókkal a Kis-, és Nagykőmázsai kutatóturán, a Vecsembükki táborban és számos akcióban résztvettünk.

A csoportban az MKBT tagok száma örvedetesen nőtt utánpótlási gondjaink nincsenek, akcióképességünk növekedett, így munkánk intenzitását, mint mennyiségileg, mint minőségileg növelni tudjuk.

Scholt Ferenc
csoportvezető

A VMTE FOTON Barlangkutató csoport 1974. évi beszámolója

Munkatervünk szerint kutatócsoportunk ez évben is a Pilisben és a Bükk hegységben dolgozott. Munkánk két részből állt:

- I. feltáró barlangkutató
- II. fotódokumentáció készítése

I. Pilis hegység:

Gyökér-bg. a Vaskapu-völgyi jobb oldalán a gerinc alatt 10 méterrel található. A teljesen kitöltött kis üreget 6 m mélységig kibontottuk, a járat most vízszintesen folytatódik.

"Utmenti nagy beszakadás" Pilistetőn, a turistaut jobb oldalán található, kb. 500 m-re a kilátótól. 5 m-ig jutottunk eddig, a leszakadt hatalmas kőtömbök igen nehezítik a munkát.

Bükk hegység:

Varangy-bg. 1972. augusztus 4-én tártuk fel. Inaktív víznyelő bg. erős agyag kikötéssel. Ez évben 7 m-t jutottunk előre, így összhosszúság 67 m. A barlangnak a szellőzése rossz, ha ezt javítanunk sikerül, akkor folytathatjuk a bontást tovább.

II. Fotódokumentációt készítettünk a következő barlangokban:

Budai-hegység. Solymári Ördöglyuk, Hét-lyuk zsomboly, Remete-bg, Ferenchegy-bg, Szemlőhegy-bg.

Gerecse hegység. Szelim-bg, Vaskapu-völgy víznyelőbarlangjai.

Pilis-hegység. Rókahegy-bg, Kevély-nyergi-zs, Macska-bg, Legény- Leány-bg, Pilisnyergi-víznyelő, Szoplaki-ördöglyuk.

Bükk-hegység. Diósi nyelők, Csunya-völgy Balla-völgy kis barlangjai Kis-Kőhíti-zs, Szivárvány-bg, Kis-fennsík néhány barlangja.

Aggteleki-hegység: Baradla-bg, Béke-bg.

Alsó-hegy. Meteor-bg, Széki-, Almási-, Vecsembükki-zsombolyok.

(A fotodokumentáció színes diára és fekete-fehér anyagra készült.)

Nagyobb Táboraink az 1974. év folyamán:

Április 3-14-ig Bükk hegység:

Július 19-22 Alsóhegy:

Augusztus 9-24 Románia:

Szeptember 27-30 Alsóhegy:

Tihanyi Péter

Jelentés a Vörös Meteor T. E. Barlangkutató Szakosztály Központi Csoportja

1974. évi munkájáról

Januárban sikerült átjutnunk a Naszályi-viznyelőbarlang végpontját képező rendkívül veszélyes omladékon. A továbbjutás egy egész évi aprólékos és fáradságos munkánk eredménye volt. A kritikus pont után kb. 60 m új járatot tártunk fel, ott egy kisebb omlás utunkat állta. Időnközl akkor csak az omlás részleges átbontására futotta. (Következő hétvégén a Victoria Barlangkutató Csoport a viszsamaradt néhány követ eltávolítva eljutott a jelenlegi végponthoz.)

A barlang további feltárását csak a most is folyamatban lévő térképezési és omladékbiztosítási munkálataink után folytatjuk.

Márciusban a Kolozsvári Amatőr Barlangkutató Csoporttal és a Kolozsvári Speológiai Intézet munkatársaival közös Szelek-barlangja expedíción vettünk részt. A vállalkozáson, ahol az Intézet igazgatója, prof. Coman is jelen volt, kb. 500 m új barlangszakaszt sikerült feltárnunk.

A nyári időszakban rendszeresen jártuk a Bükk barlangjait, különös tekintettel a Pénz-pataki-rendszerrel kapcsolatban számításba vehetőket.

Augusztusban a Bihar-hegység Tizfalusi-fennsíkján végeztünk terepbejárásokat. A fennsík a Szelek-barlangjának és az Izbindis-forrás rendszerének vízgyűjtőterülete. Ujabb Szelek-barlangi vállalkozáson is résztvettünk, amelynek során a labirintus jellegű felsőbb barlangemeleteket jártuk be.

Évközben együttműködtünk a Nautilus Könnyűbuvár-barlangkutató Csoporttal az Izbindis-forrásbarlang szifonát-uszási kísérleteinél.

Taródi Péter

A Vörös Meteor T. E. "Nautilus" Barlangkutató-Könnyűbuvár

csoport 1974. évi jelentése

Csoportunk 1974. évben fő kutatási területén, Tapolcán dolgozott, az OTVH által kért nagy intenzitással. Célunk és feladatunk a Kórház-barlangot a Tavas-barlanggal összekötő természetes járatok feltárása. Ezért kutatásainkat a Tavas-barlangban a szűkebb és nehezebben járható északnyugati irányba nyúló járatokban folytattuk.

Az év folyamán 17 alkalommal, 37 napot, 220 órát töltöttünk a Tapolcai-Tavas-barlang vizalatti rendszerének és a Kórház-barlang száraz járatainak kutatásával és térképezésével. A munkák során csoportunk több mint 300 m újabb járatot tárt fel, ebből 1974-ben 150 m eddig ismeretlen barlangszakaszt, és 200 métert fel is térképeztünk. A kutatások során hét, eddig ismeretlen levegős termet, ill. levegős felboltozódást tártunk fel, köztük olyat is, amely felhasználható a Kórház-barlang és a Tavas-barlang vizalatti járatait összekötő tervezett táró elkészítéséhez.

A vizalatti kutatásokon kívül, csoportunk feltárta a Lóczy teremből kiinduló száraz járatot az MHSZ-járat nyugati részével összekötő Átjárót, amely jelentősen lecsökkenti a Kórház-barlang felé irányuló kutatások veszélyességét.

Munkánkat sajnos, több probléma is nehezítette. Az 1974. májusában feltárt IV. terem egy része a következő merülésig beomlott és a törmelék eltorlaszolta a továbbjutást. Ez a beszakadás sajnos egy időre leállította az itteni kutatást. Az omlás részletes átvizsgálása után kezdhettük csak a veszélyes munkához. A bontáshoz speciális, hosszú bontó szerszámot készítettünk, hogy megfelelő távolságból dolgozhassunk vele, amivel várható, hogy a beszakadt mennyezetről újabb törmelék omlhat le. Azt is figyelembe kellett vennünk, hogy a szerszámmal történő közel 50 m-es vizalatti uszás alatt az ne veszélyeztesse a merülő buvár biztonságát. 1974. december 27-29 közti táborunk alkalmával próbálkoztunk először a veszélyes omlás átbontásával, de a törmelék nagy

mennyisége miatt csak egy részét sikerült eltávolítanunk. A felkavarodó iszap miatt a munka többszörösen veszélyessé vált, így egy-egy alkalommal csak rövid ideig lehet itt dolgozni. Ezért újabb merülések szükségesek az omlás megszüntetéséhez, de lehetséges, hogy a megbontott törmelék jobban elzárja a továbbjutást. A fent említett problémák mellett is, - mint már említettük -, eddigi munkánkkal több mint 300 m újabb, eddig ismeretlen barlangjáratot tártunk fel (a legújabb eredményeket térkép még nem tartalmazza) és 70 m-rel közelebb kerültünk a Kórház-barlanghoz az általunk feltárt barlangjáratokban.

A Tapolcai-Tavas-barlang idei feltárásainkkal elérte az 1 km hosszúságot és így ma már Magyarország km-es nagyságrendű barlangjai közé sorolható. A feltárásokon kívül a Tavas-barlangban korábban ott elő nem forduló moha fajtát találtunk, amely a Természettudományi Múzeum meghatározása szerint *Eucladium Verticillatum*.

Csoportunk a tapolcai munkákon kívül Romániába is több kutató tábort szervezett. Ennek eredményeként a Bihar-hegységben, Vársonkolyos község határában lévő Izbindisben, Románia egyik legnagyobb karsztforrásában merültünk és 140 m-t feltártunk a forráshoz tartozó vizalatti barlangrendszerből. Ezen kívül a VMTE Központi barlangkutató csoportjával közösen résztvettünk a Szelek-barlangját kutató expedícióban, ahol egy 500 m-es új szakasz feltárásának csoportunk is részese volt.

Szintén a VMTE Központi barlangkutató csoportjával közösen a Naszály-hegyi viznyelőbarlangban folyó feltáró kutatásokban is résztvettünk. Több munkatúra eredményeként sikerült átbontanunk egy veszélyes omlást, amely után 200 m újabb, eddig ismeretlen barlangszakaszt tártunk fel. Jósvafőn a Baradla Alsó-barlangjában megkezdtük a soron következő szifon leküzdésének előkészítését.

Csoportunk az 1974 évet sikeres esztendőnek könyvelheti el, és 1975-ben az elkezdett, illetve folytatott kutatásokon kívül újabb kutatási területeken is eredményeket kíván elérni, de főfeladatának továbbra is a tapolcai-kutatásokat tekinteni.

Horváth Győző
csop. vez.

Jelentés a KPVDSZ VMTE Barlangkutató szakosztály "Tektonik"
csoporthoz 1974. évi munkájáról

Ötödik éve fennálló csoportunk a komolyabb technikai felkészültséget igénylő zombolykutatóval foglalkozik. Évek óta az Alsó-hegy zombolyainak feltárását, dokumentálását végzi.

Ez évi legjelentősebb vállalkozásunk a 120 fős nemzetközi kutatótábor volt, amelyet a VITUKI és a MKBT megbízásából végeztünk a Vecsembükki-zomboly feltárására. Ezen magyar kutatókon kívül bolgár, román, lengyel, NDK és Csehszlovák kutatók vettek részt. A táborról az egyesületben és a MKBT szakülésén beszámoltunk.

Komolyabb eredményünk volt ebben az évben a Rejtek-zomboly új, az eddigénél hosszabb és mélyebb szakaszának feltárása és feltérképezése.

Jó kapcsolatokat építettünk ki a lengyel barlangkutatókkal. Ennek során ez évben a Bielsko-bialai kutatókat láttuk vendégül 10 napra.

Az 1974. évi Barlangnap szervezésében és lebonyolításában szakosztályunk is így csoportunk is kivette a részét. Csoportunk egy nagy érdeklődéssel kísért technikai bemutatót tartott a találkozón.

Ugyanebben az időpontban 2 tagunk a MKBT küldötteként Bulgáriában járt, ahol részt vettek Bulgária felszabadulásának 30 éves évfordulója tiszteletére rendezett barlangkutató találkozón.

Az ugyancsak ez évben szervezett Barlangi Mentőszolgálati továbbképzésen 8 tagunk vett részt. A tanfolyam technikai oktatásának megtartására csoportunkat kérték fel.

Ez évi vállalkozásaink közül ki kell emelni egy alsóhegyi forrásfoglalást, amelyet egy halálos balesetet szenvedett meteoros barlangkutató emlékére "Lakatos-forrás"-nak neveztünk el.

Ugyancsak az Alsó-hegyen új utjelzést készítettünk, amely a terület legjellegzetesebb karsztobjektumait érinti.

Ebben az évben is több barlangi mentésen vettünk részt.

A MKBT szakülésein többször beszámoltunk kutatásainkról, eredményeinkről.

Csernavölgyi László

csop. vez.

A kerti pele (Eliomys quercinus) első magyarországi elő-
fordulása a Nagyoldali-zsombolyból

A kerti pele a magyar gerinces fauna egyik régen várt faja, de mindeddig hiteles előfordulását határainkon belül nem sikerült rögzíteni.

1973-ban, a jósvafői Nagyoldal csucsa (604 mtszf. m.) közelében nyíló Nagyoldali -zsomboly mintegy 10 m vastag holocén kitöltéséből, s az ezeket záró mai bagolyköpet anyagból nagymennyiségű kisemlős csontmaradványa került elő.

A mai állatvilágot tükröző bagolyköpetben a kerti pele csontmaradványai (3 db maxilla fr., 1 db mandibula fr., 10 db div. molaris) is előkerültek, a többi hazánkban élő és védett pelefaj mellett. Azt, hogy az *Eliomys quercinus* nem csak véletlenül került ide, bizonyítja az, hogy a recens bagolyköpet alatti rétegsor legfelső két mintájában is előfordul. Így a kert pele Jósvafő környéki előfordulását már a történelmi középkor óta állandónak lehet tekinteni. Az Aggteleki-karszt csehszlovákiai részről, az államhatár közeléből Dr. Topál György már régebben is gyűjtötte ezt a fajt, így várható volt előfordulása a teljesen azonos ökológiájú hazai területről is.

Abstract: The First Presence of *Eliomys quercinus* in Hungary
(Nagyoldal Pot)

The Nagyoldal Pot near Jósvafő (NE-Hungary) contains a 10 metres tick filling with remains of vertebral animals. The age of this filling covers a period the Bronze Age till our times. Bones of *Eliomys quercinus* were found in a recent cast collected from the uppermost layer of the pot. This is the first presence of this species in Hungary.

Dr. Kordos László

KÖNYVISMERTETÉS

A Magyar Hidrológiai Társaság Pécsi Csoportjának Jubileumi Évkönyve az MTE SZ Baranya megyei Szervezetének kiadásában Pécsen 1972. októberében jelent meg 423 oldallal rotaprint eljárással 400 példányban.

Az Évkönyv számos tanulmánya közül a karsztra vonatkozó munkák rövid áttekintését, ill. az egyéb témákkal foglalkozó anyagok karsztot érintő adatainak annotálását közreadjuk.

Tilesch György: Megemlékezés Dr. Szabó Pál Zoltán és Dulánszky Nándor munkásságáról. p. 19-24. Szabó P.-Z., a MKBT néhai társelnökének tudományos munkássága a karsztkutatás témakörében elévülhetetlen érdemeket szerzett. Dulánszky N., a városi vízmű néhai főmérnöke a mecseki karsztvíz feltárás ivóvízhasználatban történő hasznosítását szorgalmazta.

Kiss György: A vízgazdálkodás időszertű feladatai Pécs térségében p. 25-32. Megemlíti a Dunántúli Vízügyi Igazgatóság által megkezdett felszín alatti vízkészlet kutatásait a Karasica-völgyi karsztvíz feltárására. p. 29.

Brachna Lajos: Tározási feltételek és vízkészlet szabályozás Baranyában p. 45-51.

A terület karsztvíz készletét $0,31 \text{ m}^3/\text{sec}$ -ben határozza meg.

Várnai Tivadar: Az erdő szerepe a vízvédelemben p. 77-84.

A mészkő-dolomit kopárok beültetésének technikai és gazdasági részleteit is tárgyalja.

Vass Béla: A karsztvízkészlet hasznosításának gazdaságos megvalósítása Pécsen és Baranyában p. 85-93.

A vízmű termelésének egyenletessé tétele és a gazdaságosabb üzem biztosítására célszerűnek véli a magaskarszt vízének duzzasztásos tárolását. Ilyen tervek megvalósítása van folyamatban:

Mánfa - Budafa - Kőlyuk - Orfű vizmű létesítményeknél. Remény van hasonló megoldásra a Tettye forrásnál is. Mohács térségében tervezett kis regionális vizmű ellátását is komplex karsztviz-termelési gazdálkodással kívánják megvalósítani.

Dr. Szederkényi Tibor: Délkelet-Dunántul perspektivikus termásvíz készlete

p. 95-101.

A megszerkesztett prognózis térképek alapján 12 jól körülhatárolt területen a lehetőségeket ismerteti.

Délkelet-Dunántul területén a medencealjzatból kitermelhető készletet 200.000 m³-re becsüli.

Dr. Kassai Miklós: A Délkelet-Dunántul mélyszerkezeti viszonyai és geometrikus jellemzői p. 103-119.

Az újabb adatok birtokában igen figyelemre méltó megállapításokat tesz a mélyföldtani viszonyokról. Az általa kimutatott Villány - Szalatnaki mélytörésekkel kapcsolatos kvacporfir vulkánosság és azzal járó geotermikus anomália mélykarsztra gyakorolt hatását is vizsgálja.

Rónaki László: A Ny-Mecseki karszt vízföldtani kutatásának újabb eredményei

p. 125-146

A karsztkutatás sokrétű tudományos vizsgálatáról számot adó tanulmány 10 év publikálatlan eredményeit közli. A terjedelmes anyag előadásáról tartalmi beszámoló található a Karszt- és Barlangkutatási Tájékoztató 1973. 3. számában (p. 31-32.)

Koch László - Mező Péter: Az ujpetrei vizkut hidrogeológiai viszonyai és rétegkezelése. p. 167-185.

A fedett karsztot megcsapoló furás savazásos réteg kezelésével 64 szeresére emelkedett a fajlagos vízhozam.

Dr. Szűcs Endre: Baranya megye fürdőinek helyzete és a fejlesztés hygiénés szempontjai. p. 193-204.

A mélykarsztból fakadó termásvíz furásokat is említi.

Dr. Steiner József: A szennyviktisztítás közegészségügyi helyzete és jelentősége Baranyában p. 205-222.

A máriagyüdi karszt elszennyezésének problémáját is tárgyalja.

Fekete Károly: Baranya megye településeinek vizellátása p. 251-262.

A karsztból termelő törpevizmüveket is említi.

Kiss György: A pécsi térség vizellátásának fejlődése és állapota. p. 359-398.

A karsztból történő víztermeléssel is foglalkozik.

A miskolci NME barlangkutatóinak tudományos működése

az 1966-1974-es évek alatt

Sok esetben nem ismeretes ki, hol, mely kutatási témával foglalkozott komolyabban. Kissé hézagpótlónak szánjuk a következő összeállítást, a Nehézipari Műszaki Egyetem barlangkutatói 1966-1974 évek alatt végzett tudományos tevékenységéről.

Egyetemi Tudományos Diákköri pályázaton szerepelt	9 db
Magyar Hidr. Társ. Miskolci Ifj. Csop. pályázatán szerepelt	4 db
Szakkikk a Karszt és Barlangban	1 db
Diplomaterv	1 db
Ifj. Hidrogeológusok II. Találk. kiadványában szerepelt	<u>1 db</u>
	16 db

Ezek közül a MEAFK Marcel Loubens Barlangkutató Csoport keretében 12 db, míg a Herman Ottó TDK KHSZCS keretében 4 dolgozatot készítettünk.

A beadott dolgozatok a következők:

1. T. Lengyel Ferenc Tranzisztoros hordozható salinométer
Veres Vilmos (NME TDK dolg. 1966)
TDK KHSZCS
2. Liptai Edit A barlangok morfológiájára ható tényezők vizsgálata.
Majoros Zsuzsanna (NME TDK dolg. 1967)
3. Eördegh Szabolcs Karszthidrológiai viszonyok fizikai vizsgálata.
(NME TDK dolg. 1967)
4. Szeremley Géza A karsztos denudáció és az akkumuláció viszonya
Szeremley Szabolcs a lillafüredi forrásmészke képződésének szempont-
jából (NME TDK dolg. 1969)
5. Majoros Zsuzsanna Barlangkutató rádiókip módszerrel
(Karszt és Barlang 1969. II. pp. 65-68)

6. Bodri Gyula
Lénárt László
Cseppköveken és palás kőzetek hasadékain átszivárgó
vizmennyiség mérése és összehasonlítása a külszíni
csapadékatokkal (M. H. T. Miskolci Ifj. Csop.
pály. 1972.)
7. Bodri Gyula
A Soltészkeri (mésztufa) akna és az István-bg belüli
Vasas-akna vízszintemelkedése az 1973-as árvíz al-
kalmával (MHT Misk. Ifj. Csop. pály. 1973.)
8. Lénárt László
Csepegésvizsgálat
(NME TDK dolg. 1973. máj.)
9. Lénárt László
Barlangi üledék vizsgálata
(NME TDK dolg. 1973. máj.)
10. Lénárt László
Csepegésvizsgálat, hőmérséklet- és légnyomásmérés
a Létrási-Vizes barlangban (NME TDK dolg. 1973.
dec.)
11. Lénárt László
Bükki barlangokból származó üledékminták össze-
hasonlító vizsgálata
(NME TDK dolg. 1973. dec.)
12. Lénárt László
A Létrási-Vizes barlang környezetében lévő mészkő-
összlet hézagterfогata és áteresztőképessége.
(NME Diplomafeladat, 1974. jun.)
13. Lénárt László
Csepegésvizsgálat a Bükk-fennsík, Létrási-Vizes-
barlangban (Fiatál Hidrogeol. II. Találk. Miskolc.
1974. május 23-24. pp. 5-16.)
14. Ujszászi József
Pethő Gábor
Barlangkutatórádiókip módszerrel
(NME TDK dolg. 1974. máj.)
15. Lénárt László
A "Barlangkutató", valamint a "Karszt- és Barlang
(kutató)" témáinak összehasonlító elemzése
(MHT Misk. Ifj. Csop. pály. 1974. dec.)

16. Szombathy Zoltán Vizkémiai vizsgálatok a Létrási-Vizes barlangban
Román Árpád (MHT Misk.Ifj.Csop. pály. 1974. dec.)

A 16 dolgozat 13 szerzőtől származik. A felsorolásból kitűnt, hogy csaknem teljes egészében kéziratokról van szó, melyekhez körülményes, de nem lehetetlen hozzáférni.

Lénárt László

MTESZ - egyesületi használatra !

Kiadja: Magyar Karszt- és Barlangkutató
Társulat

Készült: 800 példányban

76/3368/MTESZ Házinyomda, Budapest.